

ANNIK HOWA GENDROT

Nghệ thuật cắm hoa
Nhật Bản

IKEBANA

SAIGONBOOK *dịch*

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

ANNIK HOWA GENDROT

Nghệ thuật cắm hoa Nhật Bản

IKEBANA

SAIGONBOOK *dịch*

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

Nghệ thuật cắm hoa Nhật Bản

IKEBANA

SAIGONBOOK *dịch*

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Giám đốc:

VÕ VĂN ĐÁNG

Tổng biên tập:

NGUYỄN ĐỨC HÙNG

Biên tập:

TRẦM MY

Vẽ bìa:

SAIGONBOOK

Đơn vị liên doanh:

CTY TNHH PHS SÀI GÒN

In: 1000 cuốn. Kho: 14,5 x 20,5 cm. Giấy TNKHXB số: 102/1644
XB-QLXB Cục xuất bản cấp ngày 16/11/2001. QĐXB số: 1008/
QĐXB Nhà xuất bản Đà Nẵng cấp ngày 19/11/2002. In xong và
nộp lưu chiểu Quý I năm 2003.

LỜI NÓI ĐẦU

Có ai trong chúng ta không nghĩ rằng hoa là đẹp? Thật là kỳ lạ nếu có một người thích chim và thú mà lại không thích hoa. Thường thức vẻ đẹp của hoa là điều bình thường đối với tất cả mọi người. Thiên nhiên tươi đẹp là nhờ vào sự đóng góp của con người và sự hiện diện của hoa. Hoa chính là một bức thông điệp thân tình vượt qua rào cản của quốc tịch và ngôn ngữ. Nên dẫn đến một kết luận là phải có hoa bên cạnh. Nhưng vì hoa là một sinh vật nên khi cắt một bông hoa hay một cành cây nó sẽ mau chóng héo tàn, trừ khi chúng ta thực hiện các động tác thích hợp, cho phép chúng kéo dài cuộc sống. Và quyển sách về **nghệ thuật cắm hoa Nhật Bản (Ikebana)** sẽ giúp bạn đáp ứng được điều này.

Nghệ thuật cắm hoa Ikebana là một nghệ thuật mang tính sáng tạo, nó mang vào nhà sự quyến rũ và vẻ đẹp của phong cảnh, bờ biển hay ven hồ. Ikebana tái tạo lại thiên nhiên dựa trên quy mô thu nhỏ qua sự sắp đặt các loại cây lấy từ thiên nhiên. Như vậy thiên nhiên luôn ở gần chúng ta để chúng ta nhận thấy được cái tinh hoa của nó.

Quyển sách này ngoài việc giới thiệu với bạn đọc một cách chi tiết các kiểu hình cắm hoa theo đường nét và màu sắc, với các loại bình và các loại cây được chọn lựa thích hợp, nó còn giới thiệu các phong cảnh khôi phục các tầm nhìn tổng thể trong thiên nhiên, các chậu hoa mang tính hình tượng, các

chậu hoa được bố trí tự do, và các chậu hoa bố trí theo các xu thế mới, với các sơ đồ chú dân rõ ràng để bạn đọc quan sát và thực hành. Các bạn sẽ cảm thấy thú vị khi khám phá được các cách cắm hoa theo truyền thống cổ xưa và hiện đại của nghệ thuật điêu khắc, hội họa và đồ gốm. Nghệ thuật Ikebana sẽ giúp bạn tạo ra một chậu hoa theo đúng nghĩa với Ikebana là "sống" trong bình. Thực hành nghệ thuật cắm hoa Ikebana giúp cho tâm hồn bạn yên bình, thanh thản và thuần khiết, và từ đó bạn sẽ hiểu ra một điều là cắm hoa không hẳn vì vẻ đẹp của các bông hoa mà cắm hoa dạy cho ta biết mối quan hệ giữa con người với thiên nhiên.

Chúng tôi mong rằng qua quyển sách này, bạn sẽ tạo lập được một thiên nhiên tươi sáng và rực rỡ chính ngay trong căn nhà bạn. Và chúc cho các buổi lễ hội, dạ tiệc của gia đình bạn được lộng lẫy hơn và trang trọng hơn với các chậu hoa chính tay bạn trang trí.

Mặc dù đã cố gắng nhưng thiếu sót là khó tránh khỏi. Chúng tôi mong nhận được sự góp ý của bạn đọc.

SAIGONBOOK

NỀN NGHỆ THUẬT ĐẾN TỪ NHẬT BẢN

Ngay từ thời niên thiếu, người Nhật luôn phải tuân theo các nguyên tắc rèn luyện giữa tâm hồn và cơ thể. Với lòng kiên nhẫn và sự cố gắng, họ đã vượt qua được mọi khó khăn. Và tinh thần thượng võ là con đường tự làm chủ. Còn hiện tại, con người phải có khả năng tự kiềm chế và tự vượt qua, nhưng không có nghĩa là tranh đua: ví dụ như việc hướng dẫn chung cho tất cả các *võ sĩ budo*, *kyudo*, *kendo*, *aikido*, *judo* đến với nghệ thuật cắm hoa *Kado* hoặc *Ikebana*.

Mishima trong tác phẩm "*con bướm vàng*" nói với chúng ta rằng: những *võ sĩ* Nhật thực hành nghệ thuật cắm hoa là "những người luôn tìm thấy sự bình lặng, thanh tản và tâm hồn luôn thuần khiết".

Tất cả các nền nghệ thuật truyền thống Nhật Bản đưa ra một quan niệm cơ bản, quan niệm của "sự trống rỗng": có nghĩa là tạo nên khoảng không vô tận, nói hoặc làm một điều thiết yếu với một khả năng tối thiểu, và cuối cùng chỉ là mơ mộng hoặc tưởng tượng. Nghệ thuật đồ họa cần phải có sự đóng góp của toàn cơ thể.

Một thầy giáo luyện viết nhận định rằng: "Các người Phương Tây bị phong tỏa trong mọi cử chỉ của họ; họ bị giới hạn trong không gian". Chữ viết giúp chúng ta tự giải phóng chúng ta. Ngay lần đầu tiên viết một ký hiệu sẽ giúp cho chúng ta ý thức hơn về sự vụng về của chúng ta. Khi còn rất nhỏ, trẻ em Nhật Bản học cách viết này bằng cử chỉ giơ tay lên, vì sự tự phát này là thành quả của truyền thống tổ tiên, của quá trình lao động kiên nhẫn. Tính chính xác và độ nhạy cảm của chữ viết xuất phát từ đáy tâm hồn...

Kết thúc một chặng đường dài, vì tình cờ tôi đã khám phá ra được nghệ thuật cắm hoa của Nhật Bản. Tôi thích hoa cỏ và thiên nhiên, nhưng tôi không thể tưởng tượng được dưới góc độ nào mà nền nghệ thuật này đã làm cho cuộc sống của tôi giàu đẹp hơn, và quyết định chặng đường còn lại cho tất cả các công trình nghiên cứu nghệ thuật của tôi.

Ikebana là nền nghệ thuật có các nguyên tắc rất khó, đòi hỏi phải có sự giảng dạy rõ ràng và chính xác. Ở Pháp, các sách hướng dẫn của Nhật có thể sử dụng được thì quá hiếm và đôi khi cũng quá cũ rồi. Mà nền nghệ thuật sống thì tiến triển rất nhanh. Quyển sách này phải thực thi hai nhiệm vụ như: phải lập thành một bản ghi nhớ cho những người đã học qua nghệ thuật này với sự hướng dẫn của giáo viên và phải giúp cho những người mới theo học ôm ấp một hoài bão tự chứng minh mình cũng là những nhà thơ và những nhà sáng tạo.

NHỮNG ĐIỀU CẦN BIẾT VỀ NGHỆ THUẬT IKEBANA

Theo nghĩa văn học, Ikebana là "hoa sống". Đây là nghệ thuật diễn tả những tình cảm được thường thức từ thiên nhiên, một nền nghệ thuật tái tạo lại không gian của cảnh vật với một cành cây, một ngọn cỏ, một nền nghệ thuật diễn tả các loài hoa theo nghĩa riêng của nó. Việc nghiên cứu về phong cách thể hiện, màu sắc và cung bậc sẽ gợi lên vẻ đẹp và độ uyển chuyển của các loài hoa.

Quay về với nguồn gốc, việc thực hành nghệ thuật Ikebana có thể mở ra cho chúng ta các cánh cửa của một thế giới mới, một thế giới dạy cho chúng ta biết khiêm nhường, kiên nhẫn, trầm tư. Có lẽ đây chính là tính cách khác biệt lớn nhất giữa người Phương Đông và người Phương Tây. Người Phương Đông biết khiêm tốn và tế nhị trong cuộc hành trình tìm kiếm cái đẹp. Người Nhật Bản thường phàn nàn người Phương Tây là quá nóng lòng muốn hiểu thấu về Ikebana trong thời gian ngắn. Ở Nhật Bản, người ta cho là phải trải qua ít nhất 12 năm học mới có thể làm chủ được nền nghệ thuật Ikebana, các thầy giáo dạy về nghệ thuật này phải có từ 30 đến 40 năm trong nghề và không ngừng học hỏi.

Bước đầu tìm hiểu về nghệ thuật này, ta không chỉ biết đến các nguyên tắc cấu tạo mà phải biết đến tất cả các loại thực vật. Cần phải chú ý chu kỳ các mùa. Và với khả năng cảm nhận được quá trình thay đổi của thiên nhiên khiến chúng ta biết được khi nào xuân đến, thu đi.

Nhưng quả thật đã nhận được một phần thưởng, sau một thời gian dài mò mẫm nghiên cứu, cuối cùng người ta đã tìm ra vị trí, cách bố trí sẽ

làm cho một cành cây hoặc một bông hoa sống động hơn, tươi đẹp hơn, là làm cho nó tìm thấy được ánh sáng và sự rạng rỡ của chính nó trong thiên nhiên. Một loài hoa bình thường nhất nhưng sẽ trở nên khác biệt hơn và "hiện thực" hơn khi ta biết sắp xếp nó dưới một góc độ nghiêng hợp lý, mà làm cho nó hướng về phía ánh sáng với một tư thế vuơ cao không thể so sánh được.

Cũng như một thầy giáo Nhật nói: "Thỉnh thoảng, cần phải mở rộng tầm nhìn và mở rộng tâm hồn. Hoa là đại diện cho cái đẹp vì vẻ bình lặng và yếu ớt của nó, hoa làm cho chúng ta quên đi thời gian". Quá trình hình thành nền tảng, qui tắc hóa một cách chặt chẽ, là con đường cho phép ta đạt đến một trình độ kỹ thuật nhất định. Ikenobo chính là trường phái cổ điển nhất, nguồn gốc của Ikebana, nó tạo ra nền kỹ thuật rikka và shoka. Còn Ohara là trường phái hiện đại nhất, có cách bố trí phong cảnh hoàn toàn phù hợp với cảm nhận của người Phương Tây.

TRƯỜNG PHÁI OHARA

Trường phái Ohara ra đời vào cuối thế kỷ thứ XIX bởi nhà điêu khắc Unshin Ohara, rồi sau đó Kohoun, con trai ông đã tiếp tục sự nghiệp của ông. Bậc thầy thứ ba hiện nay là ông Houn, ông nổi tiếng khắp thế giới. Ông truyền bá nghệ thuật Ikebana trên toàn cầu, ông đi khắp nơi và thành lập các trung tâm giảng dạy ở tất cả các châu lục. Con trai ông, Natsuki là người được chọn để nối nghiệp ông.

Vậy là, truyền thống sẽ mãi tiếp nối từ thế hệ này cho đến thế hệ khác, mỗi bậc thầy đều để lại dấu ấn riêng và đưa trường phái này đi đến một sự tiến triển vững bền, không bị lay chuyển trong một hệ thống bất di bất dịch.

Quả thật khó khăn để những người Phương Tây có thể làm việc trong một trường phái qui tắc hoá của Nhật, ngôn ngữ là một rào cản không nhỏ. Nhưng đôi khi cũng có các khóa học bằng tiếng Anh, nhưng khóa học này các học sinh Nhật không tham gia, trừ khi giáo viên là người Nhật.

Về phần tôi, tôi có phương cách riêng để làm việc với bậc thầy vĩ đại Kazuhiko Kudo. Cảnh tượng không thể nào quên là đôi bàn tay điêu luyện và chính xác của ông khi bố trí các bông hoa, các cành cây, điều tiết các tỉ lệ, phối hợp các thành phần để làm bật lên sự hài hoà về màu sắc của cây, làm dịu đi các phong cảnh trên mặt nước. Mỗi lần sửa sai, ông rút ra được một bài học quý giá.

Ở Nhật, theo tục lệ, người ta kết hợp giữa tên mình với tên thầy giáo, điều này cũng như sự liên quan giữa nghệ thuật cắm hoa với nghệ thuật hội họa, bút pháp và làm đồ gốm. Cho nên tên Howa là do thầy Kudo đặt cho tôi:

"Ho", được hình thành là do một phần tên của Houn Ohara, có nghĩa là "giàu có, không có hiện diện của đau khổ và lo âu", đây là một trạng thái tâm hồn; còn "wa" là sao chép lại từ "Kazuhiko", có nghĩa là "bình lặng và thanh tản". Vậy thực hành nền nghệ thuật truyền thống là tập hợp quanh mình các nghi thức. Tất cả những gì thầy giáo truyền đạt cho ta chính là quà tặng dành cho ta, và chúng ta phải biết khâm phục và kính nể người.

MỘT PHỤ NỮ VĨ ĐẠI

Ngay giữa lòng nước Nhật hiện đại, đôi lúc người ta cảm thấy bất ngờ vì đã quên đi cả thời gian khi tiếp xúc với các bậc thầy tạo dáng hoa của một thế hệ khác. Năm 1976, bà Koha Taira ở tuổi 80 và hiện nay bà đã qua đời. Tại một phân xưởng nằm ở tầng trên một cửa hàng hoa khá xa Tokyo, bà đã truyền đạt lại phương cách tạo dáng hoa của bà. Bà mặc chiếc áo Kimono xám nhạt, quỳ sau một chiếc bàn thấp, những người phụ tá ngồi quanh bà ta, hình ảnh của bà gợi lên hình ảnh của Utamaro, sự minh họa hoàn hảo về mối quan hệ giữa thầy và trò.

Kỹ thuật mà chúng tôi phải thực hiện là *nageire* và *rimpa*. Koha Taira cùng tôi chọn tìm các loại hoa cần thiết cho giờ học này. Không biết phải chọn cành nào và hoa nào đây.... Nhưng dù loại nào đi nữa thì tiêu chuẩn hàng đầu vẫn là chất lượng. Bà ta mất rất nhiều thời gian để

chọn và để phối hợp các cành hoa với nhau. Đây chính là ngày tôi học được cách cắm hoa trong một chiếc bình cao với người phụ nữ vĩ đại về kỹ thuật *nageire*, và đây cũng là một bài ôn tập đối với tôi.

CÁC PHONG CẢNH KHÁC NHAU

Viếng thăm các vườn hoa Nhật Bản là cơ hội để ta hiểu rõ hơn về óc thẩm mỹ của một dân tộc yêu thiên nhiên, mà thiên nhiên xung quanh họ chỉ là nước, là hoa và là cây (cũng như một kh้อง gian bé nhỏ có thể trở nên vĩ đại hơn vì tất cả mọi thứ đều cân đối với nhau). Muốn tạo ra được một phong cảnh đòi hỏi phải trải qua một thời gian ngầm nghĩa và suy tư.. Ai đã từng thấy khu biệt thự Katsura ở Kyoto sẽ không bao giờ quên được nó!

Nói đến nước Nhật là nói đến các loại cây: iris, sen, tre, thông, cúc, trà. Nhưng hệ thực vật của chúng ta rất giàu và rất đa dạng. Dầm lầy, tầng cây bụi, núi, thảo nguyên: sự lựa chọn rất rộng. Mỗi vùng được đại diện bởi một loại cây đặc thù. Khi đến với vùng Antilles, nơi đây các loài cây nhiệt đới phù hợp với cách bố trí gợi lên cảm giác mạnh mẽ và xum xuê. Còn đến với vùng Sologne vào mùa thu, ta bắt gặp một sự tương phản hoàn toàn vì vẻ sầu muộn trữ tình của dương xỉ và thạch thảo . Quả là phong phú và đa dạng.

Và chính sự đa dạng trên đã làm cho tôi hiểu rõ những gì mà nền nghệ thuật Ikebana mang lại cho tôi, những gì mà nền nghệ thuật này cho phép tôi thực hiện và truyền tai. Thế giới hoa của tôi đã giúp tôi thoát khỏi buồn đau và ảo tưởng. Ikebana, chính là cái bóng của tôi. Tôi thích chỉ có tôi thôi, nhưng tôi cũng thích những người bị lôi cuốn vào cõi vũ trụ mê hồn này.

Ikebana là một đề tài về cây cối, màu sắc mà ta có thể tận hưởng muôn đời, với những sắc thái rực rỡ và tinh tế, cũng giống như một họa sĩ. Nhưng nghệ thuật chơi hoa cũng chỉ là một cõi phù du. Cũng như cuộc sống.

CẤU HÌNH HOA CỦA TRƯỜNG PHÁI OHARA ĐƯỢC XẾP THÀNH 3 NHÓM:

I. CÁCH BỐ TRÍ THEO ĐƯỜNG NÉT VÀ MÀU SẮC

Gồm có các cách bố trí:

- a. Bố trí theo kiểu *shohinka - kei*, có bốn kiểu hình sơ khai
- b. Bố trí theo kiểu *moribana*, có sáu kiểu hình nền tảng và cách bố trí theo kiểu *nageire* hoặc *heika* có 5 kiểu hình nền tảng, đây là những kiểu hình cơ bản dùng chung trong giảng dạy.
- c. Bố trí theo 3 loại cây
- d. Bố trí theo kiểu phi hiện thực
- e. Bố trí theo kiểu đan xen
- f. Bố trí theo kiểu *hana mai*
- g. Bố trí theo kiểu *hana isho*
- h. Bố trí theo kiểu *yosooi*, đây là kỹ thuật bố trí kết hợp giữa *moribana* và *heika*

Các cách bố trí này làm tăng thêm sự hài hoà về đường nét và sự tương phản về màu sắc, nó cho phép ta bắt đầu tìm hiểu về 3 phương pháp của trường phái Ohara:

- Phương pháp truyền thống;
- Phương pháp hiện thực hoặc tự nhiên;
- Phương pháp phi hiện thực.

Trong khi hai phương pháp đầu tiên hoàn toàn gắn liền với thiên nhiên, thì phương pháp phi hiện thực không chú tâm đến yếu tố sinh trưởng tự nhiên của các loài thực vật.

Khi cắm hoa có thể sử dụng các loại cây tráng hoặc khô, có thể ghép vô số các loại hoa với nhau và không nhất thiết phải chú ý đến mùa.

II. BỐ TRÍ THEO DẠNG PHONG CẢNH

Bố trí theo dạng phong cảnh là phải làm thế nào để "tái tạo" các cảnh vật thiên nhiên trong độ giới hạn của vật chứa mà nước chứa trong đó có thể được liên tưởng như là cảnh của một bờ sông hoặc một cái ao. Có 2 phương pháp tạo cảnh:

1. Phương pháp truyền thống với những nguyên tắc khắt khe
2. Phương pháp hiện thực với sự tự do lựa chọn các loại thực vật theo mùa. Về sau, người ta có thể tạo ra một phong cảnh sinh động hơn có gió, có cái lạnh, có sự huyền bí, có ánh sáng-bóng tối và cảnh này gọi là "cảnh hoang tưởng suy diễn".

III. CÁC CHẬU HOA "HÌNH TƯỢNG"

Đây là loại hình nghệ thuật bố trí theo kiểu *rimpa* và *bunjin*, dựa theo nền hội họa và nền văn học Nhật Bản. Cuối quyển sách này, chúng tôi sẽ giới thiệu các mẫu chậu hoa không theo nguyên tắc.

CÁCH BỐ TRÍ THEO ĐƯỜNG NÉT VÀ MÀU SẮC

CÁC KIỂU HÌNH NỀN TẢNG

Các kiểu hình nền tảng được tóm tắt ngắn gọn trong quyển sách này, và trong đây cũng có các vấn đề thiết yếu dành cho các đối tượng quan tâm chi tiết đến các kỹ thuật cao hơn.

Có 2 kiểu bố trí:

- Bố trí theo kiểu *moribana*, thực hiện trong các chậu cắm có đáy bằng và trên bàn chông.
- Bố trí theo kiểu *nageire* hoặc *heika*, thực hiện trong các bình cắm cao, không cần mút hoặc bàn chông.

Nageire (phát âm là *na-guéré*), đây là kiểu hình cũ nhất, ra đời từ thế kỷ XVI. Đôi với kỹ thuật này, các cành hoa được kẹp vào một thanh gỗ và phải giữ được độ cao cân bằng. Kỹ thuật này rất khó, nên người ta thường thực hiện kiểu *moribana* trước.

Moribana ra đời vào cuối thế kỷ XIX, và được điều chỉnh bởi nhà sáng lập ra trường phái Ohara, Unshin Ohara. Đôi với kĩ thuật này, các bình cắm phải thể hiện được mặt nước mà nó phản chiếu các cành hoa. Hoa được cắm trên một bàn chông gọi là *kenzan*. Hình ảnh khác biệt này của chậu hoa có nguồn gốc từ Ikebana hiện đại. Các mũi chông là một ống rỗng và nước có thể hút lên bằng hiện tượng mao dẫn giúp cho các bình hoa duy trì từ 8 đến 12 ngày tùy theo các loại hoa được sử dụng. Cần phải loại bỏ các lá bị ngập trong nước để tránh gây ô nhiễm. Không cần phải thay nước, nhưng phải thường xuyên cho hấp thu khí.

Các vật liệu cơ bản: một cái kéo bén, một hoặc hai chậu cắm moribana, một bình phun nước, một hoặc hai bàn chông và một shippo (một dụng cụ dùng để cắm hoa hình tổ ong, có trước bàn chông), tùy theo trường hợp dùng hay không dùng (xem hình trang 14). Tất cả các dụng cụ này được bán trong các cửa hàng chuyên môn.

CẤU TRÚC BỐ TRÍ CỦA TRƯỜNG PHÁI OHARA

Đại diện tượng trưng chung cho tất cả các trường phái của Ikebana là sự đại diện của 3 yếu tố: bầu trời, con người và mặt đất. Thế là, vũ trụ được đại diện bởi 3 loại thực vật có độ dài khác nhau, điều này cho phép ta tạo nên một cấu hình không đối xứng.

Ba yếu tố này có một tên gọi khác trong các chậu hoa Ohara: bầu trời gọi là *shu* hoặc là yếu tố chính, con người gọi là *fuku* hoặc là yếu tố thứ hai, trái đất gọi là *kyaku* hoặc là yếu tố thứ ba.

Trước tiên, ta sẽ lần lượt nghiên cứu 4 kiểu hình sơ khai (kiểu hình bố trí đơn giản hay còn gọi là Shohinka- kei), rồi sau đó đến 6 kiểu hình nền tảng.

Cách phối hợp thực vật thường nhất là 2 loại hoa, hoặc 1 cành lá với các cành hoa, các cành lá phải làm toát lên mô hình cấu tạo, toát lên vẻ đẹp các bông hoa, các vết màu. Các chậu hoa có cách bố trí này được gọi là "cách bố trí theo đường nét và màu sắc".

BIỂU TƯỢNG VÀ CÁC TỪ VIẾT TẮT CỦA CÁC MÔ HÌNH CẤU TẠO

○ : cành chính <i>shu</i> và <i>fuku</i>	AHB : cành lá phụ cao
◦ : cành phụ của <i>shu</i>	ABB : cành lá phụ thấp
△ : cành <i>kyaku</i>	AHF : cành hoa phụ cao
△ : cành phụ của <i>kyaku</i>	ABF : cành hoa phụ thấp

KIỂU BỐ TRÍ NỀN TẢNG MORIBANA

Trong 10 cách bố trí theo kiểu Moribana có 4 kiểu hình shohinka-kei và 6 kiểu hình cơ bản.

Từ trái sang phải và từ cao xuống thấp: bình Nageire, chậu hình bán nguyệt, chậu dùng cho kiểu bố trí nằm ngang, chậu cho kiểu Moribana, shippo, kéo, bàn chông

KIỂU HÌNH SƠ KHAI SHOHINKA-KEI

Kiểu hình sơ khai là kiểu hình đầu tiên với 4 cách bố trí đơn giản được gọi là: kiểu hình A, B, C và D.

Quan niệm gọi như thế để ta dễ dàng tiếp cận với nghệ thuật Ikebana, thay vì có 3 yếu tố thì cách bố trí này chỉ có 2 yếu tố (hay còn gọi là 2 cành) làm sườn: 1 yếu tố nổi bật là *shu* và 1 yếu tố khác là *kyaku*; ta thêm vào 3 yếu tố bổ sung hay còn gọi là "phụ trợ", với mục đích là thử khôi phục lại hình ảnh của một loại cây với các nhánh khác nhau của nó.

Ta phải biết cách dùng các loại cây theo sự sinh trưởng tự nhiên của chúng, dùng theo chiều thẳng đứng hay dùng theo chiều xiên nếu chúng tăng trưởng theo chiều nghiêng.

Kiểu hình A và B là các chậu hoa có chiều cao nghiêng, C và D là các chậu hoa có chiều rộng nghiêng.

Đừng quan trọng hoá các chậu cắm, một chậu cắm hình bán nguyệt có đế là lý tưởng nhất (xem hình trên).

Ngay lúc đầu, người ta biết rằng tầm quan trọng của chậu hoa cân đối với tầm quan trọng của chậu cắm, và đường kính của chậu cắm dùng để đo kích thước của yếu tố dài nhất (shu): kích thước chuẩn bằng một lần đường kính của chậu cắm cộng với chiều cao của nó, nhưng tùy theo các kiểu hình, tỉ lệ sẽ khác nhau.

KIẾU HÌNH A

Có 5 yếu tố cấu tạo:

Bàn chông đặt giữa chậu cắm.

1. Shu: bằng 2 lần đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó, đặt thẳng đứng và hơi nghiêng về phía trước, tối đa 15° .
2. Kyaku: bằng một phần ba của shu và nghiêng về trước 45° , đây là điểm hoàn thiện nhất của chậu hoa.

Cấu hình vươn theo chiều thẳng đứng và được bổ sung bởi 2 yếu tố phụ trợ cùng loại với shu:

3. Một yếu tố bằng $\frac{1}{2}$ shu
4. Một yếu tố bằng $\frac{1}{3}$ shu.

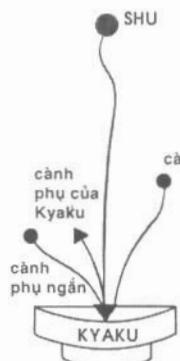
Và cuối cùng thêm vào:

5. Một yếu tố phụ trợ cho kyaku, bằng $\frac{1}{2}$ kyaku hoặc lớn hơn kyaku.

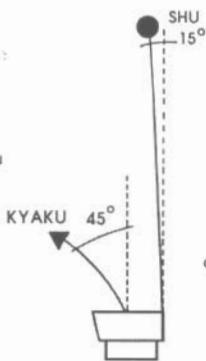
Mỗi yếu tố phải được cố định ở vị trí của mình, không được chạm vào các yếu tố khác. Nên cần phải tỉa các cành thừa.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

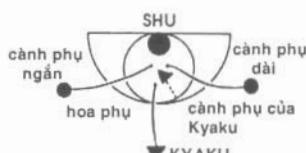
3 cây irit + 2 cây cúc; 3 cành râm + 2 cành hồng.

NHÌN MẶT TRƯỚC

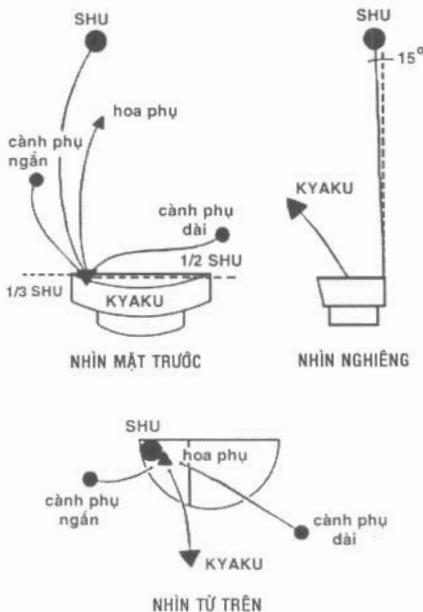

NHÌN NGHĨÊNG

NHÌN TỪ TRÊN

KIẾU HÌNH B

Cũng theo nguyên tắc như thế, nghĩa là chọn 1 cành lá thẳng đứng, nhưng lần này bàn chông được đặt ở một góc của chậu cắm, bên phải hay bên trái tùy theo hình dáng các cành được chọn.

1. Shu: bằng 1 lần đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó, cắm thẳng đứng và hơi nghiêng về phía trước, tối đa 15° .
2. Kyaku: bằng $\frac{1}{3}$ chiều cao shu và nghiêng về trước 45° ; đây là điểm hoàn thiện nhất của chậu hoa.
3. Một cành phụ dài của shu: bằng $\frac{1}{2}$ chiều cao của shu; cắm vào phần chân shu, và nghiêng về phía mặt nước.
4. Một cành phụ ngắn của shu: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng ra khỏi chậu.
5. Một cành phụ của kyaku cùng loại với nó. Có 2 khả năng: hoặc bằng $\frac{1}{2}$ kyaku hoặc dài hơn kyaku, nhưng không quá $\frac{2}{3}$ của shu.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

- 3 cành tiểu nghiệt + 2 cành cúc su xi;
- 3 cành phu danh + 2 cành cây trang trí.

KIẾU HÌNH C

Kiểu hình nghiêng. Bàn chông được đặt ở một góc của chậu cắm, bên trái hoặc bên phải.

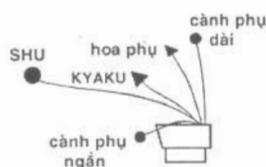
1. Shu: bằng 1,5 đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó; cắm vào góc chậu và trải ngang trên mặt nước; nghiêng 70° , hơi ngã về trước một chút.
2. Kyaku: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng về trước 45° .
3. Một cành phụ dài cùng loại với shu: bằng $\frac{1}{2}$ shu, cắm vào góc chậu theo chiều thẳng đứng.
4. Một cành phụ ngắn: bằng $\frac{1}{3}$ shu, và nghiêng ra khỏi chậu.
5. Một cành phụ của kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ kyaku hoặc bằng $\frac{2}{3}$ cành phụ dài.

Các yếu tố có thể kết hợp:

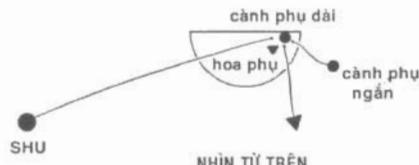
Cây bông + cây cẩm chướng; Cây râu dê + cây irit

NHÌN MẶT TRƯỚC

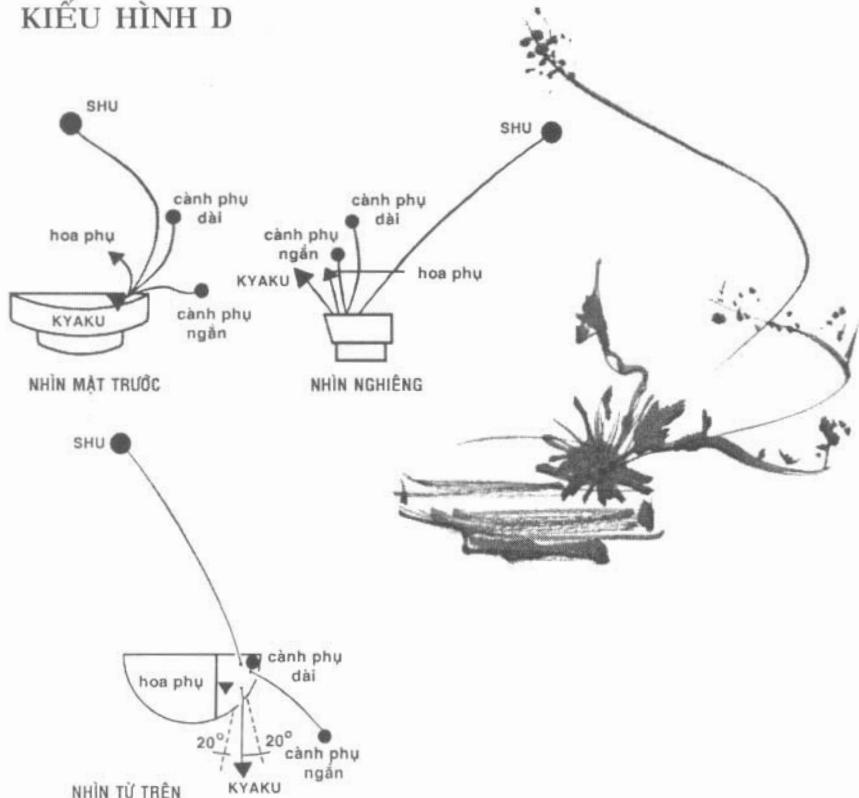
NHÌN NGHỈENG

NHÌN TỪ TRÊN

KIỂU HÌNH D

Kiểu hình nghiêng về phía sau.

1. Shu: bằng 1,5 đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó, nghiêng về sau 70° , với một góc mở từ 45° đến 60° .
2. Kyaku: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng về trước 45° , có góc mở 20° về phía trái hoặc phải.
3. Một cành phụ dài của shu: bằng $\frac{1}{2}$ chiều cao shu
4. Một cành phụ ngắn của shu: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng ra ngoài chậu.
5. Một cành phụ của kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ kyaku hoặc bằng $\frac{2}{3}$ cành phụ dài.

Các yếu tố có thể kết hợp:

Cây thù du nhiều màu + cúc tây (cúc mắt bò)

Cây san lá hô của Nhật + cây trang trí.

SÁU KIỂU BỐ TRÍ CƠ BẢN

Kiểu bố trí này có 8 yếu tố cấu tạo với mô hình cổ điển của 3 yếu tố lớn khác nhau: shu, yếu tố chính hoặc là bầu trời; fuku, yếu tố thứ hai hoặc là con người; kyaku, yếu tố thứ ba hoặc là mặt đất. Năm yếu tố phụ bổ sung là: 1 cành lá phụ cao, một cành lá phụ thấp, một cành lá rủ xuống, một cành hoa phụ cao, một cành hoa phụ thấp.

Tất cả có 6 kiểu bố trí:

- TRẢI RỘNG
- NGHIÊNG
- ĐỨNG
- RỦ XUỐNG
- TƯƠNG PHẢN
- NẰM NGANG, KHÔNG CÙNG NGUYÊN TẮC VỚI CÁC KIỂU BỐ TRÍ TRÊN.

KIỂU BỐ TRÍ TRẢI RỘNG

Gồm 8 yếu tố cấu tạo, trong đó có: 3 yếu tố nền tảng và 5 yếu tố phụ; chậu cắm cơ bản là hình ovan hoặc hình chữ nhật.

Một bàn chông đặt phía bên trái hoặc bên phải chậu tùy theo chiều của cây. Kiểu bố trí thăng này tạo nên một hình tam giác.

1. Shu: bằng một lần đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó, cắm vào bàn chông, theo chiều thăng đứng, hơi ngã về trái và nghiêng về trước 15° .
2. Fuku: bằng $\frac{2}{3}$ shu, nghiêng về trước 45° , và dịch sang trái 30° .
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng 60° và có góc mở 45° .

Với khung sườn hình tam giác này, ta thêm vào 5 yếu tố phụ: 3 cành lá và 2 cành hoa.

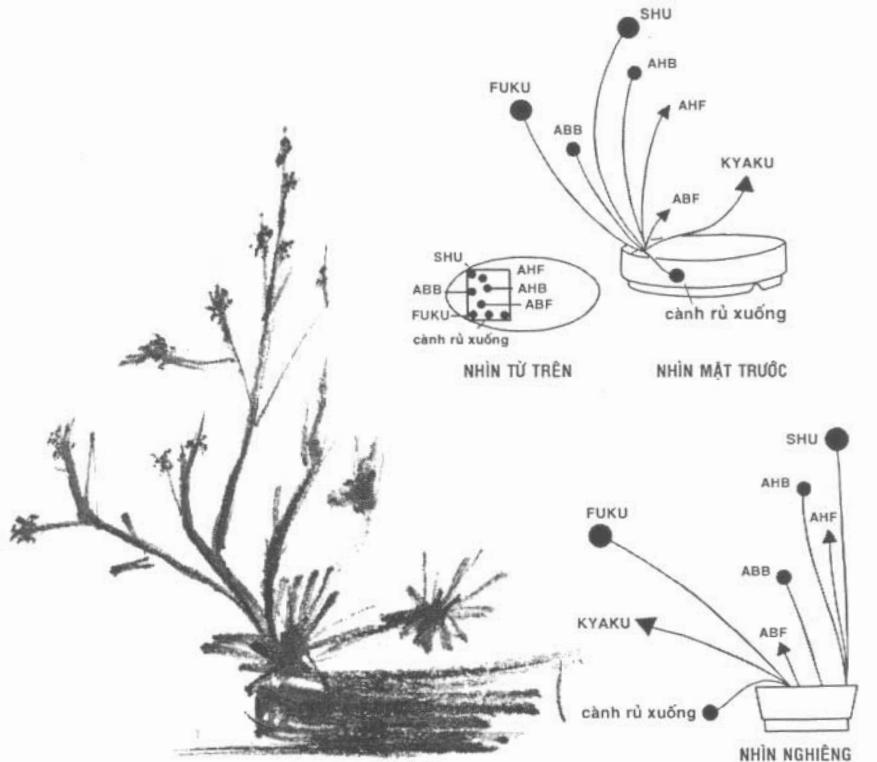
- Yếu tố phụ của shu:
 4. Cành lá phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu, cắm dưới gốc shu và nghiêng về trước.
 5. Cành lá phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ shu, cắm giữa shu và fuku và hướng ra ngoài chậu.
 6. Cành lá rủ xuống: bằng $\frac{1}{3}$ shu, cắm giữa shu và kyaku và rủ về trước.

- Yếu tố phụ của kyaku:

- Cành hoa phụ cao: bằng khoảng $\frac{2}{3}$ cành lá phụ cao
- Cành hoa phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ kyaku, đây là tiêu điểm của chậu hoa. Nó kết nối giữa nhóm cành và nhóm hoa.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Cây tiểu nghiệt + cúc Tokyo; Weigelia + huệ tây (hoa kèn trắng).

KIẾU BỐ TRÍ NGHIÊNG

Gồm 8 yếu tố cấu tạo, trong đó có: 3 yếu tố nền tảng và 5 yếu tố phụ, chậu cắm hình ovan hoặc hình chữ nhật.

Một bàn chông đặt bên trái hoặc bên phải chậu.

- Shu: cành nghiêng, bằng 1 lần đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó; cắm vào bàn chông; nghiêng 70° với một góc mở về trước 45° .

2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu; cắm tận đáy nghiêng về phía sau.

3. Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng 50° với 1 góc mở 30° .

Kiểu hình này luôn là hình tam giác, và ta thêm vào đây 5 yếu tố phụ: 3 cành lá và 2 cành hoa.

4. Cành lá phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu; đây phải là điểm cao nhất của chậu hoa.

5. Cành lá phụ thấp: bằng $\frac{1}{3}$ shu và được cắm giữa shu và fuku; hướng ra ngoài chậu.

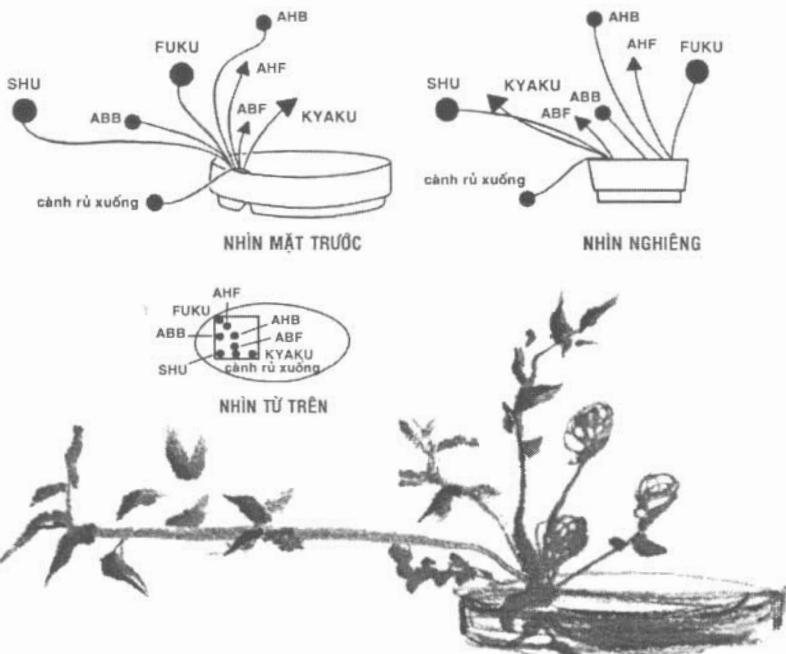
6. Cành lá rủ xuống: bằng $\frac{1}{3}$ shu; rủ về phía trước giữa shu và kyaku.

7. Cành hoa phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ cành lá phụ cao.

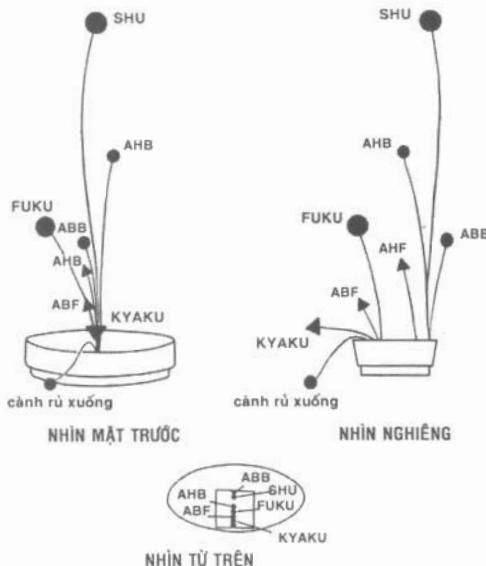
8. Cành hoa phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ kyaku; lùi vào so với kyaku.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Mận tía + irit; Lý chua + lan Nam Phi.

KIẾU BỐ TRÍ ĐÚNG

Gồm 8 yếu tố cấu tạo, trong đó có: 3 yếu tố nền tảng và 5 yếu tố phụ; chậu cắm hình chữ nhật, hình ovan hoặc hình tròn có đế.

Một bàn chông đặt giữa chậu.

1. Shu: bằng 2 lần đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó; cắm vào bàn chông; nghiêng tối đa 15°.
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng 30°.
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng 80°.

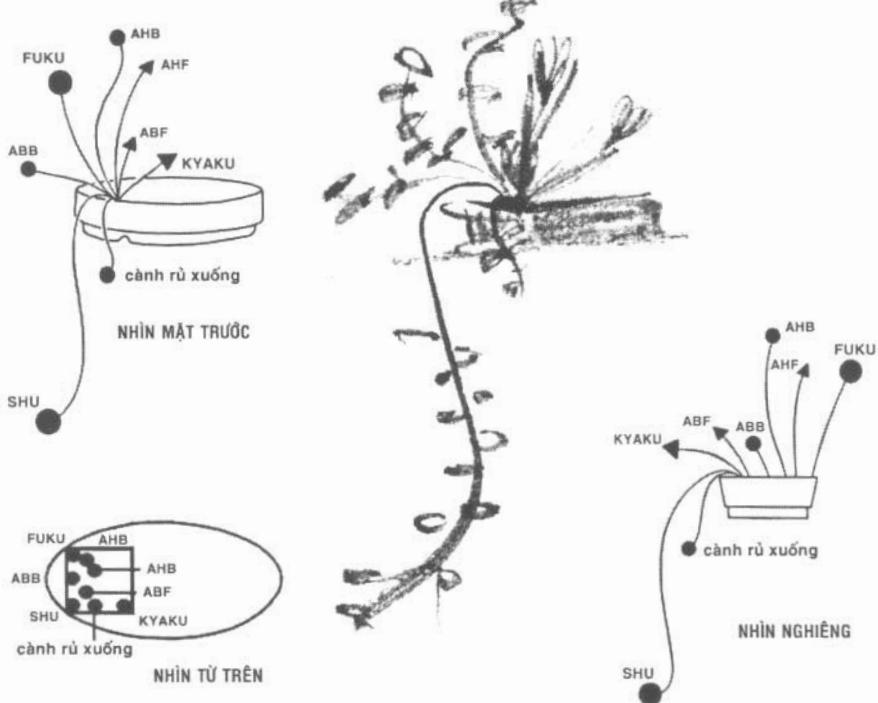
Ta thêm vào 5 yếu tố phụ:

4. Cành lá phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu, đặt bên phải hoặc bên trái shu.
5. Cành lá phụ thấp hoặc là cành lá phía sau: bằng $\frac{1}{2}$ shu và cắm phía sau.
6. Cành lá rủ xuống: bằng $\frac{1}{3}$ shu; nghiêng về trước.
7. Cành hoa phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ fuku.
8. Cành hoa phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ kyaku.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

3 cây hoa lay-ơn + lá; hoặc thạch thảo + hoa hồng.

KIẾU BỐ TRÍ RỦ XUỐNG

Gồm 8 yếu tố cấu tạo, trong đó có: 3 yếu tố nền tảng và 5 yếu tố phụ, chậu cắm hình ovan hoặc hình chữ nhật.

Một bàn chông đặt bên phải hoặc bên trái chậu.

Cành lá rủ xuống như "thác đổ". Chậu hoa này có thể đặt trên một chiếc bàn cao.

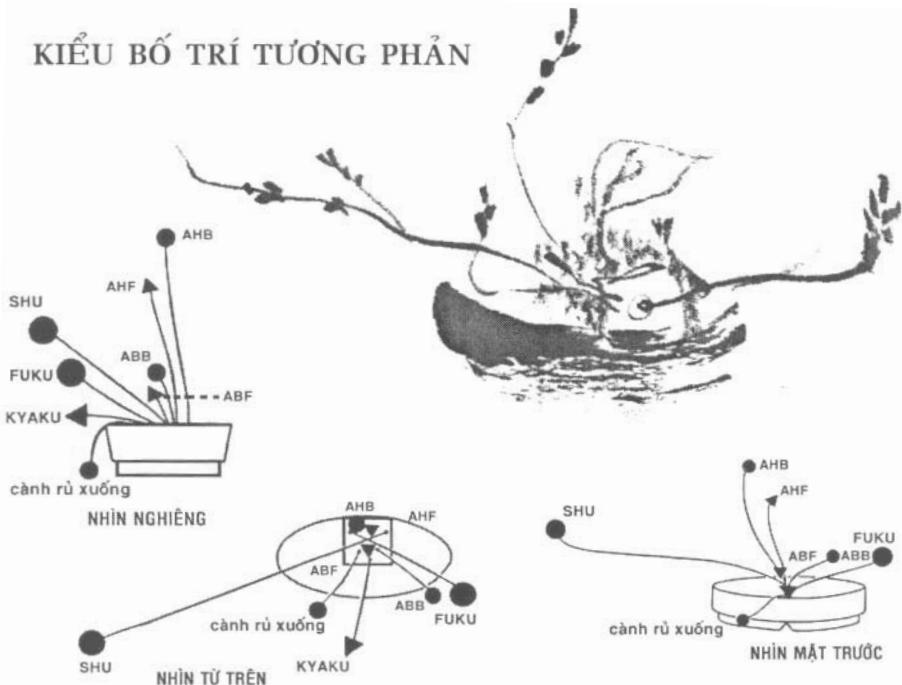
1. Shu: chiều dài tự do, nhưng không quá 3 lần đường kính của chậu.
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu chuẩn; cắm thẳng đứng vào bàn chông.
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu.

Đối với các yếu tố phụ, ta tham khảo kiểu bố trí nghiêng và các tỷ lệ cũng giống như thế.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

kim ngân + quế trúc; hoặc râu dê + lan Nam Phi.

KIẾU BỐ TRÍ TƯƠNG PHẢN

Gồm 8 yếu tố cấu tạo, trong đó có: 3 yếu tố nền tảng và 5 yếu tố phụ; chậu cắm hình ovan hoặc hình chữ nhật.

Một bàn chông đặt giữa chậu.

1. Shu: bằng 1,5 đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó; nghiêng bên trái hoặc bên phải.
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu; nghiêng bên phải nếu shu bên trái và ngược lại; shu và fuku nằm tréo nhau trên bàn chông.
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng 80° giữa shu và fuku.
4. Cành lá phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu, nghiêng về phía shu; đây là điểm cao nhất của chậu hoa.
5. Cành lá rủ xuống: bằng $\frac{1}{3}$ shu; rủ về phía trước và phía shu.
6. Cành lá phụ thấp: bằng $\frac{1}{3}$ shu; đi cùng với fuku.
7. Cành hoa phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ cành lá phụ cao.
8. Cành hoa phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ kyaku.

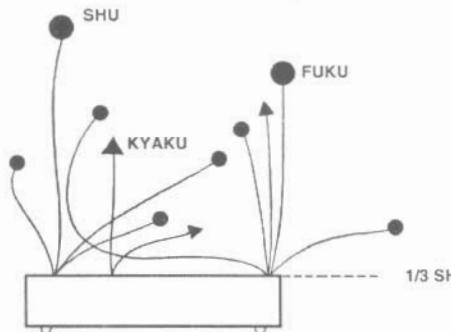
Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Hoàng liên gai + hoa kèn vằn; Liễu đuôi sóc + tulip.

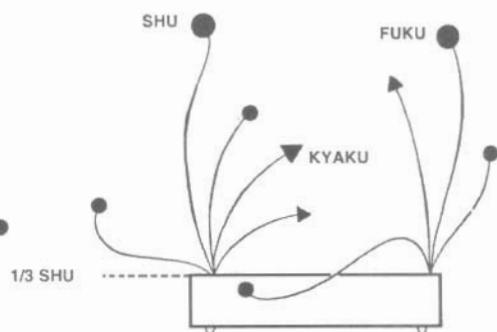
KIỂU BỐ TRÍ NGANG HOẶC HEIRETSU- KEI

Kiểu bố trí này ra đời cùng thời với kiểu bố trí shohinka-kei, đó là năm 1972, là một kiểu hình hoàn toàn không giống với các kiểu hình cơ bản khác. Đây là một chậu hoa hơi sâu và dài, và các yếu tố bắt chéo nhau bên trong chậu hoa làm cho nó có nhiều cử động rung rinh.

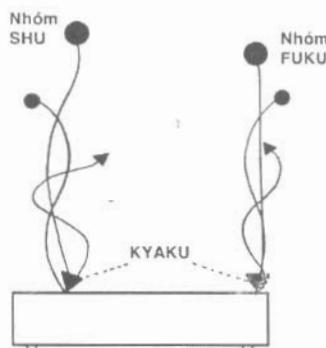
Cách bố trí này gồm 3 yếu tố nền tảng: shu, fuku, kyaku. Các yếu tố phụ hoàn toàn tự do và cách bố trí này có 4 kiểu hình:

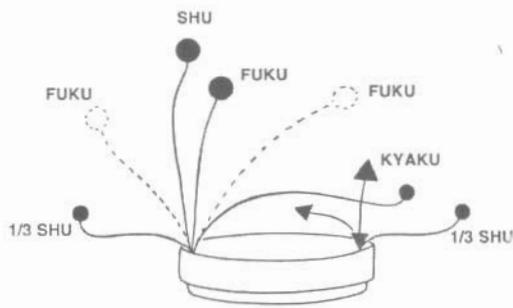
KIẾU 1

KIẾU 2

KIẾU 3

KIẾU 4

KIỂU HÌNH CỔ ĐIỂN THỨ NHẤT:

Cần 1 chậu cắm dài và hẹp; hai hoặc ba bàn chông.

1. Shu: bằng đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó, cắm thẳng đứng ở một đầu chậu, các yếu tố trong chậu phải nghiêng tối đa 15° : 15° về phía trước hoặc 15° về phía sau.
2. Fuku: có kích thước nhỏ hơn shu và cắm ở đầu kia của chậu.
3. Kyaku: không hơn $\frac{1}{2}$ shu, đặt giữa shu và fuku.
4. Các yếu tố phụ nằm tràn ra ở mỗi cạnh của chậu: bằng khoảng $\frac{1}{3}$ shu. Cần có từ 3 đến 5 cành hoa cho kiểu hình này.

Kiểu hình cắm theo hoa: hoa irit và lá + cúc cam

Kiểu hình cắm theo cành và hoa: cây râm + emerokal.

KIẾU HÌNH THỨ HAI:

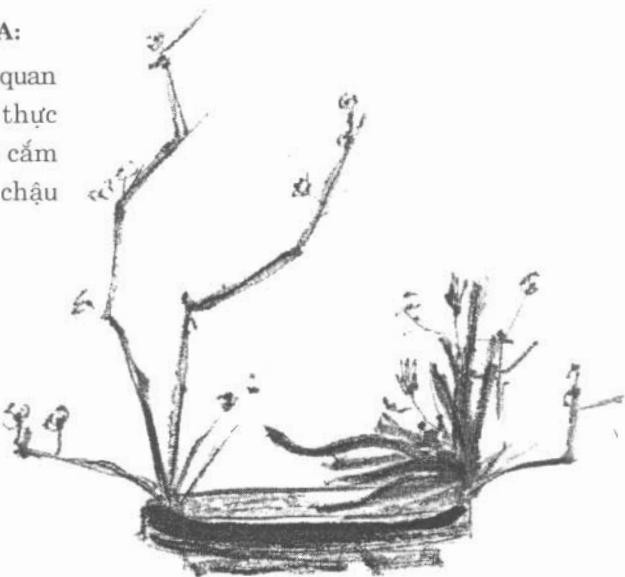
Giống với kiểu hình vừa rồi, chỉ trừ một điều là kyaku có hình xiên.

Chỉ cần 2 bàn chông.

KIẾU HÌNH THỨ BA:

Kiểu hình này không quan trọng lấm, có thể thực hiện trong một chậu cắm hình ovan thay cho chậu cắm dài và hẹp.

1. Shu: bằng 1,5 đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó.
2. Fuku: bằng $\frac{2}{3}$ shu, cắm bên trái hoặc bên phải shu, hoặc nằm rạp xuống theo một đường xiên.
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, đặt ở đầu chậu.
4. Các cành tràn ra bên ngoài: bằng $\frac{1}{3}$ shu; các yếu tố phụ hoàn toàn tự do.

KIẾU HÌNH THỦ TƯ

Thực hiện trong một chậu cắm hình chữ nhật.

Hai nhóm hoàn toàn riêng biệt nhau, không có sự bắt chéo giữa nhóm này và nhóm kia; không có các cành tràn ra bên ngoài.

1. Nhóm shu bên trái
2. Nhóm fuku bên phải.
3. Kyaku được chia thành 2 nhóm màu sắc, một nhóm dưới chân shu và một nhóm khác dưới chân fuku.

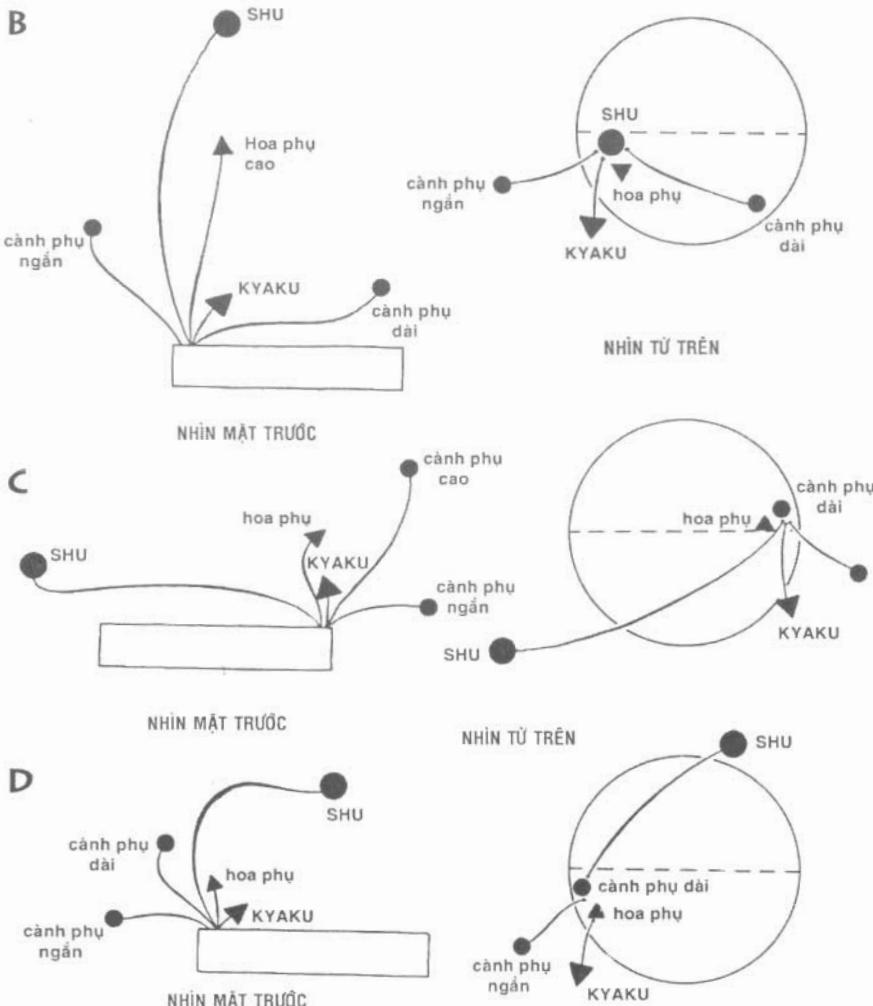
Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Thông + mẫu đơn; Cành thù du + thủy tiên.

KIỂU HÌNH B, C VÀ D TRONG CHẬU CẤM TRÒN

Trước khi đề cập đến cách bố trí theo kiểu heika, ta có thể thực hành 3 kiểu hình B, C và D trong chậu cẩm tròn, lớn. Bề mặt chậu là rất quan trọng, nên ta sẽ dùng thêm một yếu tố thứ 3 để phần dưới của chậu hoa dày đặc hơn. Nhưng tỉ lệ vẫn giống như cách bố trí theo kiểu shohinka-kei sơ khai (nhưng ta không thực hiện kiểu hình A vì kiểu hình này không được gộp chung vào một chậu lớn).

Kiểu hình B thực hiện trong chậu cắm lớn (chậu cắm cổ điển)
Cây râu dê, dương xỉ, lan tuyết hương.

Kiểu hình C trong chậu lớn (chậu Jean-Claude Seris)

Liễu tortuosa, lá cây sơn mai, hoa huệ.

Kiểu hình D trong chậu lớn.

Cotoneaster horizontalis, huệ đỏ, cây phu danh.

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU NAGEIRE HOẶC HEIKA

Sau khi đã học xong cách bố trí theo kiểu moribana, ta sẽ bắt đầu học cách bố trí theo kiểu nageire hoặc heiwa. Cách bố trí này được thực hiện trong một bình cao, không cần có bàn chông và bất kỳ một dụng cụ nào khác.

Ta chỉ sử dụng một thanh gỗ để giữ các cành cố định theo mong muốn. Cách bố trí này khó ở chỗ là ta phải làm sao cho các yếu tố luôn ở thế cân bằng và giống như nó đang sinh trưởng tự nhiên.

KIỂU BỐ TRÍ TRẢI RỘNG

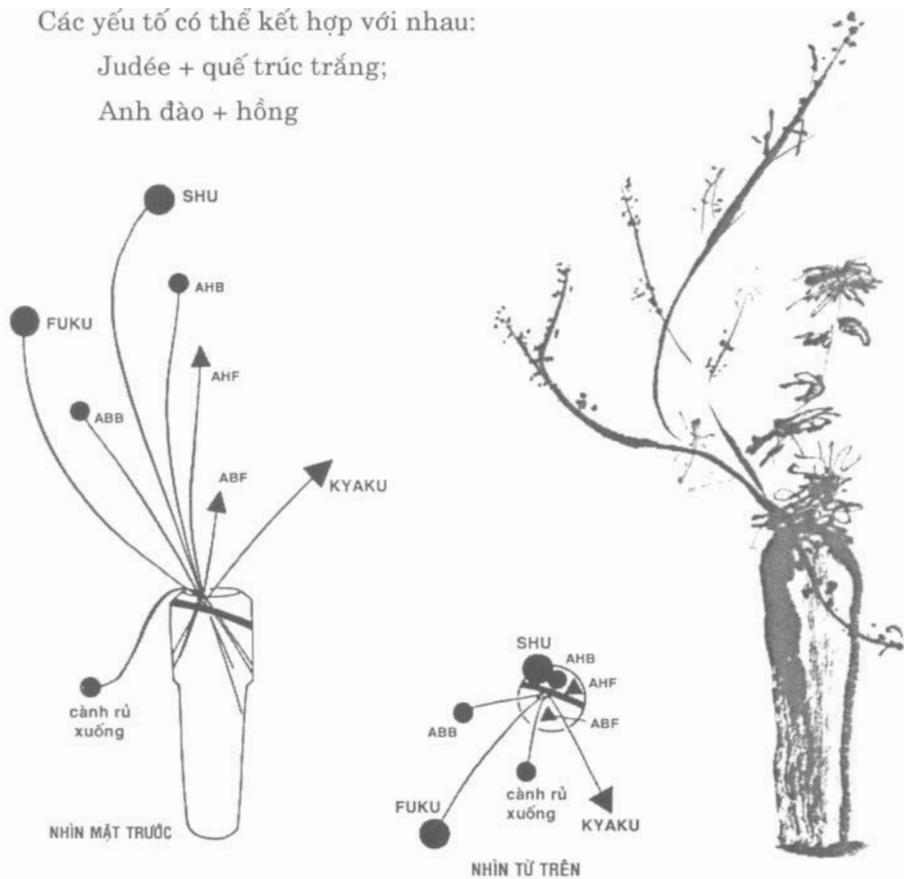
Nhánh shu phải cắm tận đáy bình. Nếu nhánh này không được dài thì ta có thể nối thêm một đoạn.

1. Shu: bằng 1,5 chiều cao của bình nếu tính phần shu từ miệng bình trở lên và cộng thêm một lần chiều cao của bình cho phần shu từ miệng bình trở xuống, còn nếu tính tất cả là gấp 2,5 lần chiều cao của bình, nghiêng khoảng 15° .
2. Fuku: bằng $\frac{2}{3}$ của shu, nghiêng về phía trước; cành này phải có dạng một đường hoành để fuku không bị xoay đi và ép sát shu vào phần sau của bình.
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng khoảng 80° về bên phải.
4. Cành lá phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu.
5. Cành lá phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ shu.
6. Cành lá rủ xuống: bằng $\frac{1}{3}$ shu và rủ về trước.
7. Cành hoa phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ cành lá phụ cao
8. Cành hoa phụ thấp: nhỏ hơn kyaku.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Judée + quế trúc trắng;

Anh đào + hồng

KIẾU BỐ TRÍ NGHĨENG

Có cùng đặc điểm và cùng phương pháp thực hiện như moribana, tuy nhiên kích thước chiều dài không tính bằng đường kính của bình cắm mà phải tính theo chiều cao của bình. Không có cành nào cắm tận đáy bình.

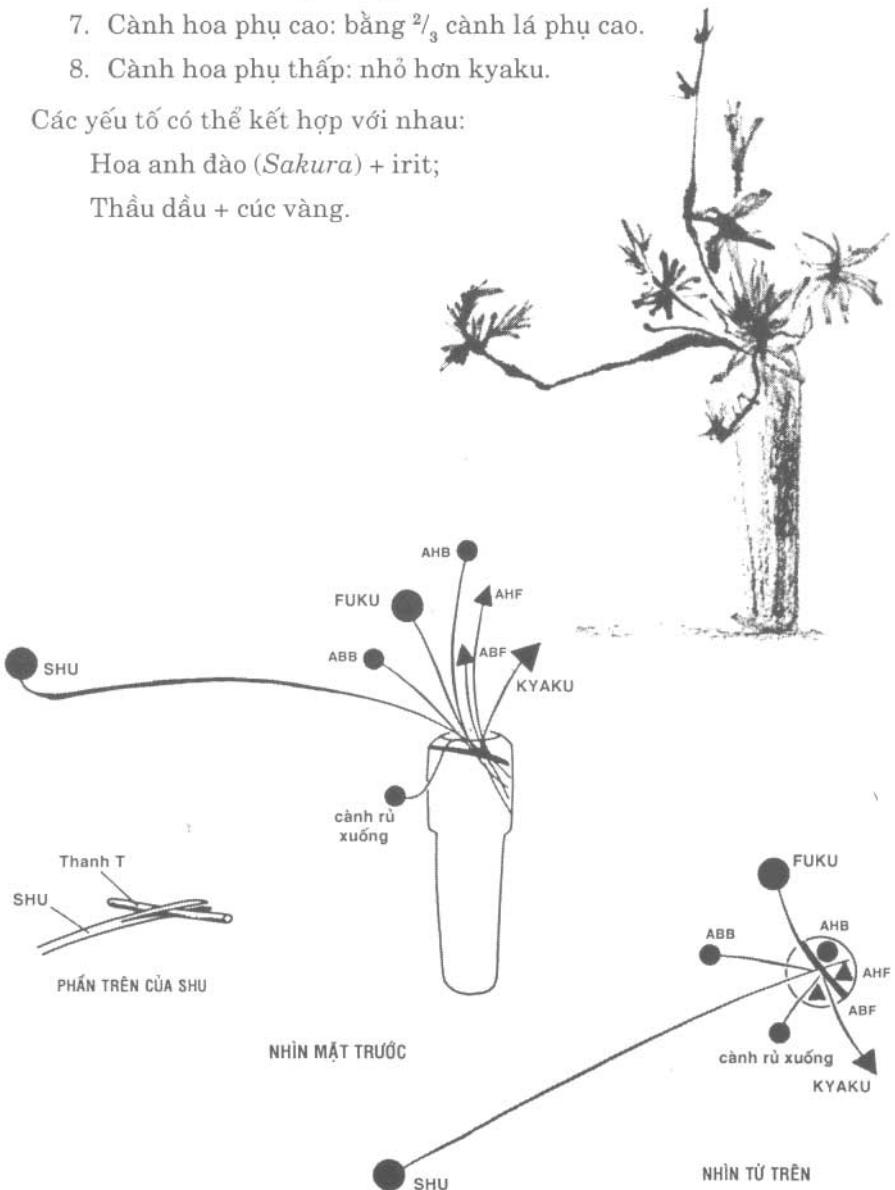
1. Shu: bằng 1,5 chiều cao của bình cộng với đường kính của nó, nghiêng khoảng 70° . Cành chính được kẹp vào một thanh gỗ nằm ngang để giữ cho phần đầu của cành cố định và nghiêng như mong muốn, đồng thời nó phân chia miệng bình ra thành 4 phần (xem sơ đồ trên): ta gọi thanh này là T
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu và nghiêng về sau.

- Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu và nghiêng về trước 50° .
- Cành lá phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu; dây là diểm cao nhất của chậu hoa.
- Cành lá phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ shu và nghiêng ra ngoài bình.
- Cành lá rủ xuống: bằng $\frac{1}{2}$ shu, rủ ra trước thành bình.
- Cành hoa phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ cành lá phụ cao.
- Cành hoa phụ thấp: nhỏ hơn kyaku.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Hoa anh đào (*Sakura*) + irit;

Thầu dầu + cúc vàng.

KIỂU BỐ TRÍ ĐỨNG

Kiểu hình đứng là kiểu hình cổ điển nhất trong tất cả các kiểu hình của nền nghệ thuật Ikebana.

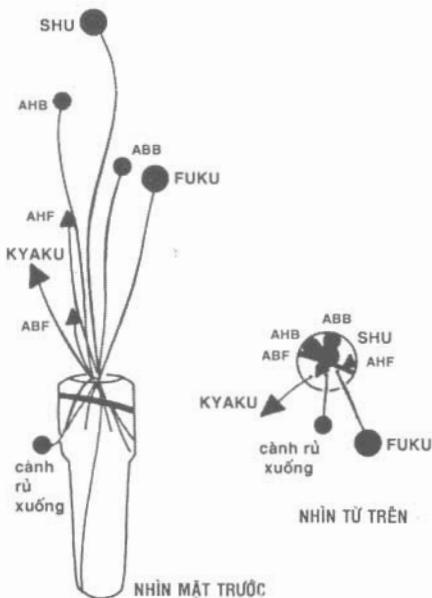
Đường nét rất rõ ràng và không nhất thiết phải có đủ tất cả các yếu tố phụ.

1. Shu: hai lần chiều cao của bình cộng với đường kính của nó, hoặc là 3 lần chiều cao của bình; đây là cành trọng tâm của chậu hoa.
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng 30° .
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng 80° .
4. Cành lá phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu.
5. Cành lá phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ shu.
6. Cành rủ xuống: bằng $\frac{1}{3}$ shu, rủ về phía trước.
7. Cành hoa phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ cành lá phụ cao.
8. Cành hoa phụ thấp: nhỏ hơn kyaku.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Cây lan hạc vọng + lá khô sâm;

Hoa irit và lá + hoa tú cầu.

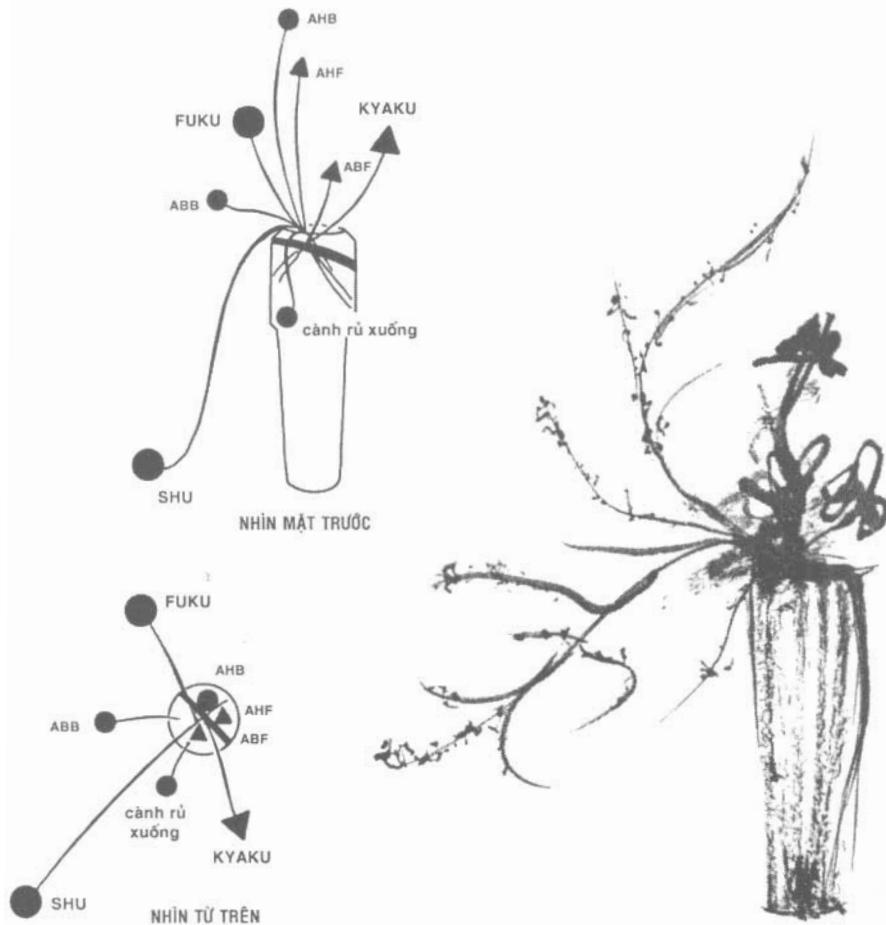

KIỂU BỐ TRÍ RỦ XUỐNG

1. Shu: chiều dài tự do, phải rủ theo một đường cong đẹp mắt nhưng không éo lả, nghiêng khoảng 130° và có một góc mở khoảng 45° ; kẹp trên một thanh gỗ nằm ngang.
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu chuẩn.
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu chuẩn, nghiêng 45° và có góc mở 30° .
4. Các yếu tố phụ: tỷ lệ giống với kiểu hình nghiêng.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Chùm vàng + huệ; Râu dê + irit.

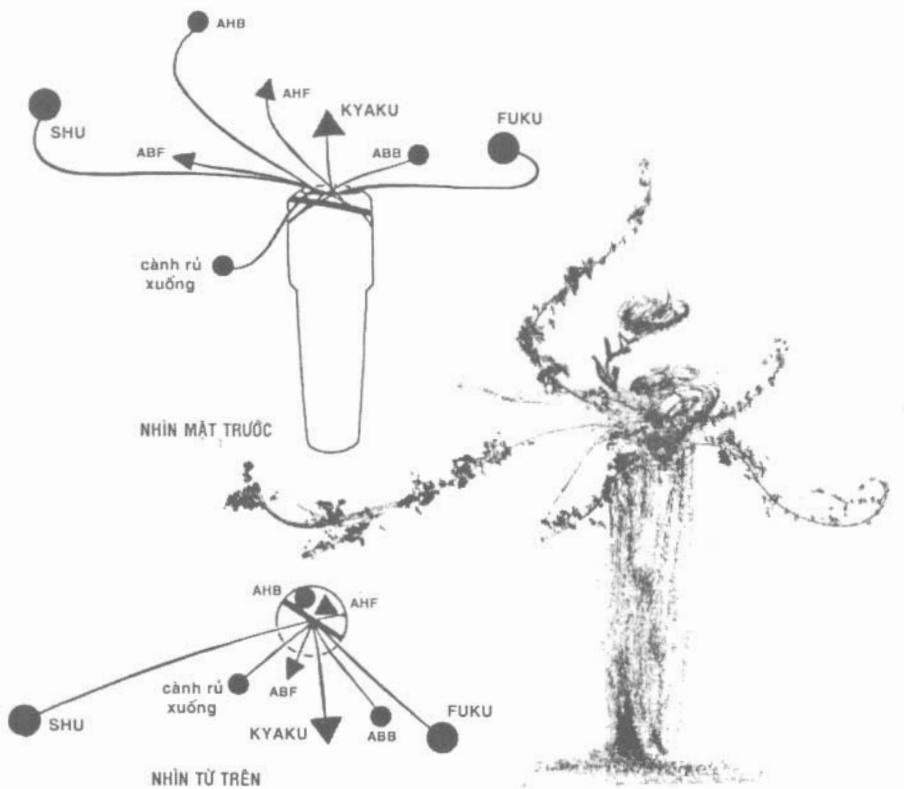

KIỂU BỐ TRÍ TƯƠNG PHẢN

1. Shu: 1,5 chiều cao của bình cộng với đường kính của nó, kẹp trên một thanh gỗ nằm ngang, như kiểu bố trí nghiêng và rủ, với một góc mở 30° .
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, có một góc mở 30° , bắt chéo với shu.
3. Kyaku: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng 80° , nằm giữa shu và fuku.
4. Cành lá phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu, đây là điểm cao nhất của chậu hoa.
5. Cành lá phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ shu, hướng ra ngoài bình.
6. Cành hoa phụ cao: bằng $\frac{2}{3}$ cành lá phụ cao.
7. Cành hoa phụ thấp: nhỏ hơn kyaku.
8. Cành rủ xuống.

Các yếu tố có thể kết hợp với nhau:

Cây mộc qua của Nhật + cây hoa trà; Cây đào gai + cúc.

Bố trí theo 3 loại cây, kiểu trải rộng (chậu Jean-Claude Seris).

Đào gai hồng, irit, lá tú cầu.

CÁCH BỐ TRÍ THEO BA LOẠI CÂY

SƠ ĐỒ CÁC CẤU HÌNH

Sau khi đã học xong các kiểu bố trí sơ khai và các kiểu bố trí nền tảng cổ điển, rất là lý thú khi ta tiếp tục tìm hiểu về kiểu bố trí theo 3 loại cây, đây cũng là một phần của kiểu bố trí theo đường nét và màu sắc. Ra đời bởi Unshin Ohara, các chậu hoa được bố trí theo kiểu truyền thống, nghĩa là phải thực hiện bằng các loại cây bắt buộc. Ở Nhật, các chậu hoa này dùng trang trí cho các ngày lễ và các sự kiện vui.

Ngày nay, để thực hiện cách bố trí này ta có thể dùng các loại cây hỗn tạp, chủ yếu là phải có sự hài hòa giữa 3 loại cây với nhau trong một chậu hoa.

- Hoặc là dùng 3 loại hoa khác nhau:

Giống như kiểu bố trí truyền thống, kết hợp 3 loại cúc với nhau.

5 hoa màu vàng,

3 hoa màu tía,

3 hoa trắng.

- Hoặc là dùng 1 loại cành lá và 2 loại hoa.

Ví dụ: 11 cành lá dương xỉ;

3 hoa irit;

3 cành cúc vàng hoặc trắng.

- Hoặc là 1 cành cây, 3 cành hoa và 3 cành lá.

Cách bố trí này được thực hiện trong các chậu cắm tròn có đường kính là 32 cm đối với các chậu hoa truyền thống, hoặc có thể thực hiện trong các chậu cắm hình chữ nhật đối với các chậu hoa có cấu tạo tự do hơn.

Ta thực hiện cách bố trí này theo 3 kiểu: kiểu bố trí trải rộng, kiểu bố trí nghiêng hoặc kiểu bố trí nghiêng phản chiếu trong nước, với 5 yếu tố chính: shu, fuku, một cành lá phụ cao, hai cành lá phụ thấp, với 3 cành phụ độc lập và 3 yếu tố kyaku (kyaku, 1 cành phụ cao của kyaku, 1 cành phụ thấp của kyaku).

Đây là một vài cách phối hợp theo kiểu bố trí truyền thống:

2 cây lan tử quân tử;

3 hoa therape dược đỏ;

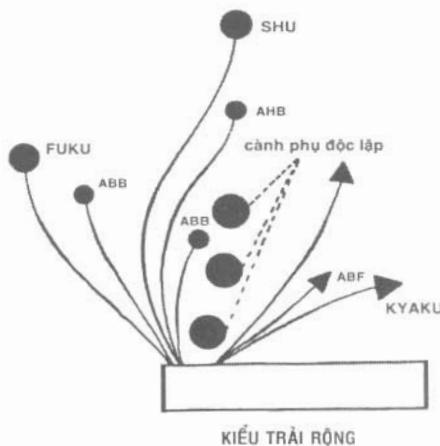
3 cành cúc vàng Tokyo;

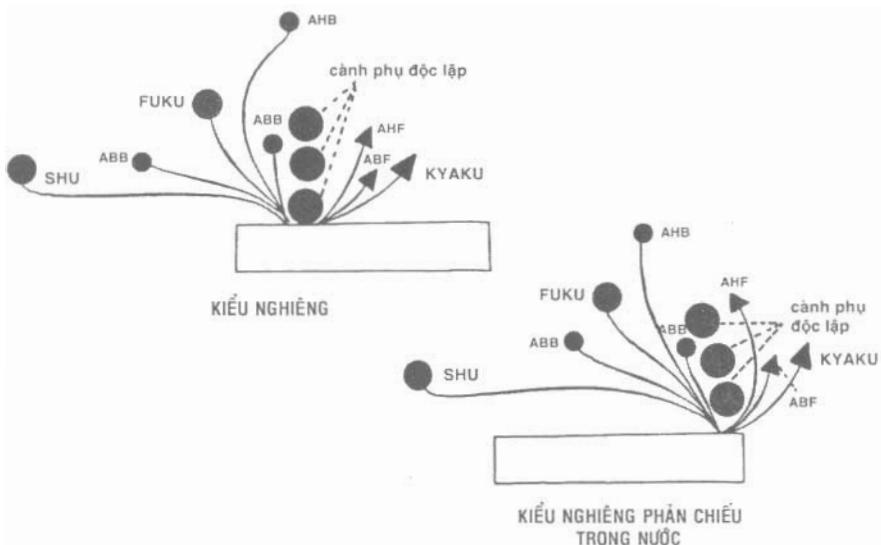
5 lá finkia với 2 hoa;

2 cây therape dược;

3 cành hoa cúc vàng.

Cách bố trí truyền thống với 3 loại cây như thế này được thực hiện dưới kiểu hình trải rộng.

CÁCH BỐ TRÍ THEO BA LOẠI CÂY DƯỚI KIẾU HÌNH THẮNG (CHOKURITSU-KEI)

Đây là kiểu hình cổ điển nhất và là kiểu hình của các chậu hoa truyền thống.

Chậu cắm là một chậu tròn, thấp, với 2 hoặc 3 bàn chông.

I. YẾU TỐ CHÍNH: có 5 yếu tố

1. Shu: bằng đường kính chậu cộng với chiều cao của nó, cắm thẳng hoặc nghiêng về trước 15° .
2. Fuku: bằng $\frac{2}{3}$ shu, nghiêng 45° và có một góc mở 30° .
3. AHB: bằng $\frac{2}{3}$ shu, cắm vào gốc của shu và quay về phía trước.
4. ABB: bằng $\frac{1}{3}$ shu, cắm vào gốc của AHB
5. ABF: bằng $\frac{1}{2}$ shu, cắm giữa shu và fuku.

II. CÁC YẾU TỐ ĐỘC LẬP: có 2 hoặc 3 yếu tố.

1. Cành phụ độc lập thứ nhất: bằng $1/3$ shu, nghiêng hẳn về trước và đưa ra khỏi vành của chậu cắm.
2. Cành phụ độc lập thứ hai: bằng $\frac{2}{3}$ AHB, hơi nghiêng về trước hoặc về sau.

- Cành phụ độc lập thứ ba: nhỏ hơn cành thứ nhất và cắm giữa cành thứ nhất với cành thứ hai.

III. CÁC YẾU TỐ KYAKU: có 3 yếu tố

- Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng 60° và có một góc mở 45° .
- Cành phụ cao của kyaku: thấp hơn cành phụ độc lập cao.
- Cành phụ thấp của kyaku: thấp hơn kyaku và cắm bên trong chậu hoa, tạo ra một hình tam giác với 2 cành kyaku kia.

Có thể bố trí theo một cách khác:

- kyaku
- cành phụ thấp của kyaku
- và ở vị trí của cành phụ cao của kyaku, ta thay vào một cành phụ thấp khác của kyaku nhỏ hơn cành phụ thấp trước của kyaku và hơi hướng về phía sau, trên mặt nước.

Bố trí theo 3 loại cây (kiểu trải rộng)
Cây râu dê, hoa hồng, cây giáng cua.

CÁCH BỐ TRÍ THEO BA LOẠI CÂY DƯỚI KIẾU HÌNH NGHĨÊNG (KEISHA KEI).

Cần một chậu cắm tròn với 2 hoặc 3 bàn chông.

I. CÁC YẾU TỐ CHÍNH: có 5 yếu tố

1. Shu: bằng 1 lần đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó, nghiêng về trước khoảng 70° và chồm ra khỏi chậu.
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, hướng về phía sau.
3. AHB: bằng $\frac{2}{3}$ shu, cắm sau shu và nghiêng về phía shu.
4. ABB: bằng $\frac{1}{3}$ shu, hướng về phía mặt nước giữa shu và fuku.
5. ABB: bằng $\frac{1}{8}$ shu và hướng về phía trước.

II. CÁC YẾU TỐ ĐỘC LẬP: có 2 hoặc 3 yếu tố

1. Một cành phụ độc lập: gần bằng $\frac{1}{8}$ shu và vượt ra khỏi thành chậu.
2. Một cành phụ độc lập cao: bằng $\frac{2}{3}$ shu, cắm tận đáy và hơi nghiêng về trước.
3. Một cành phụ độc lập thấp: cắm giữa 2 cành trên.

Ba yếu tố này về nên một đường thẳng từ trước ra sau.

III. CÁC YẾU TỐ KYAKU: có 3 yếu tố

1. Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng 50° .
2. Cành phụ cao: nhô hơn cành phụ độc lập cao.
3. Cành phụ thấp: bằng $\frac{1}{2}$ kyaku.

Ba yếu tố này xếp thành hình tam giác.

Bố trí theo 3 loại cây (kiểu hình nghiêng trên mặt nước)

Weigelia, cúc, dương xỉ.

CÁCH BỐ TRÍ THEO BA LOẠI CÂY DƯỚI KIỂU HÌNH NGHIÊNG PHẢN CHIẾU TRONG NƯỚC (KANSUI-KEI)

Cần chậu cắm hình tròn hoặc hình chữ nhật, với 2 hoặc 3 bàn chông hình bán nguyệt.

I. CÁC YẾU TỐ CHÍNH: có 5 yếu tố

1. Shu: hơi dài hơn kích thước chuẩn, là bằng 1,5 đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó; nghiêng khoảng 70° , cắm từ đáy chậu và quay về phía trước, trải ngang mặt nước.
2. Fuku: bằng $\frac{1}{2}$ shu và nghiêng về sau, tối đa 45° .
3. AHB: bằng $\frac{1}{3}$ shu, cắm phía sau shu.

4. ABB: được cắm khá thấp trong chậu, giữa shu và fuku.
5. ABB: được cắm khá thấp trong chậu, hướng về trước, gần với shu.

II. CÁC YẾU TỐ ĐỘC LẬP: thường là 2 hoặc 3 hoa

Nếu ta cũng sử dụng các hoa thuộc nhóm kyaku, thì chỉ cần 2 yếu tố độc lập mà thôi, khi đó hình dáng sẽ không đều nhau và được cắm hơi xiên.

III. CÁC YẾU TỐ KYAKU: có 3 yếu tố

1. Kyaku: khoảng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng từ 45° đến 50° , hầu như song song với thành chậu và hướng về trước.
2. Cành phụ cao của kyaku: cao hơn kyaku và được cắm lùi vào.
3. Cành phụ thấp của kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ đến $\frac{1}{3}$ kyaku và được cắm giữa kyaku và cành phụ cao của kyaku.

Bố trí theo 3 loại cây (kiểu hình nghiêng phản chiếu trong nước)

Andromède, thủy tiên, hoa tiểu nghiệt.

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIẾU PHI HIỆN THỰC

Ta gọi cách bố trí này là "phi hiện thực" vì tất cả các yếu tố đều bị biến đổi, nghĩa là bị uốn cong hoặc bị gấp lại; hình dáng tự nhiên của cây bị lăng quên đi. Và sự biến đổi này là một loại hình nghệ thuật về điêu khắc hoa.

Có 2 kiểu hình biến đổi: bắt đầu từ bên phải ta có thể làm cho nó uốn cong hoặc gấp lại.

Vậy nên cách chọn lựa cây là yếu tố hàng đầu giúp cho việc biến đổi có thể thực hiện một cách kỹ thuật.

Các lá dài và mềm phù hợp với hình dáng uốn cong và xếp gấp lại, ví dụ như: formium, liễu giò, mây, đậu tía, nhưng cũng có thể là đậu kim, và lá của cây tối rừng.

Các loại cây tăng trưởng theo chiều thẳng đứng mà không gãy có thể uốn nắn để tạo ra các nếp gấp, ví dụ: bắc, cỏ nến.

Các yếu tố biến đổi này có ích cho việc kiến tạo cấu hình hoa, nó tạo cho chậu hoa một nét độc đáo. Trong cách bố trí này, màu sắc và sự bền vững của chậu hoa là do chính sự hiện diện của lá, của vô số các loại hoa, vì các yếu tố tự nhiên luôn bị loại trừ.

Tuy cách bố trí này hơi lạ với người mới theo học. Nhưng nó sẽ giúp cho ta có một khả năng sáng tạo mạnh mẽ (hướng đến nền điêu khắc hiện đại), và nó phù hợp với việc xây dựng cấu hình hoa hiện đại mà nền nghệ thuật đồ gốm là điểm khởi đầu (xem phần "nền nghệ thuật đồ gốm hiện đại").

Các yếu tố chính bị biến đổi là nét đặc sắc của chậu hoa. Một chiếc lá phẳng, đẹp mắt sẽ định hình các đường nét. Rồi một vết màu sẽ làm nổi lên điểm quan trọng nhất của cách bố trí này.

Các vật liệu dùng cho cách bố trí này là các vật liệu khô, các rễ cây, các khúc gỗ nhạt màu.

**Chậu hoa phi hiện thực
(chậu đất Joulia)**

Cỏ nến, dây thường xuân, cây thẳng
anh đào, thược dược đỏ.

**Chậu hoa phi hiện thực (chậu
Jomon, thời tiền sử Nhật Bản)**
cành trident, cọ chameadowrea,
cẩm chướng.

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU ĐAN XEN (SEN-NO-KOSA)

Trường phái Ohara muôn đời vẫn là một trường phái tiến triển sống động. Và, nếu các kiểu hình truyền thống luôn được mến chuộng thì dòng nghiên cứu kiểu hình mới sẽ được tồn tại. Các chậu hoa hiện đại là chứng cớ biểu lộ sự tự do của các loài cây; nếu cần thiết có thể trộn lẫn các loài cây với nhau.

Từ kiểu bố trí nằm ngang, heiretsu-kei, kiểu bố trí thứ 10, kiểu bố trí đan xen đã được đưa vào với các cách sử dụng khác nhau về vẻ đẹp của các loài cây, để đạt được cảm giác mà người ta tìm thấy trong thiên nhiên, nơi mà các cành cây nằm đan xen và lấn lộn với nhau.

Đối với các kiểu bố trí truyền thống, các yếu tố không bao giờ đan chéo nhau, mỗi yếu tố phải tách rời nhau một khoảng trống.

Còn đối với kiểu bố trí mới này, các thân cây và lá cây đan vào nhau. Kiểu hình này ra đời năm 1976 bởi Houn Ohara, nó được căn cứ vào việc nghiên cứu đồ thị làm nổi bật lên các cành cắt nhau ở nhiều điểm, tạo ra một chậu hoa cao (theo kiểu vòm trời hoặc thẳng đứng). Các cành này nằm ở phần cuối chậu hoa, được trang trí bởi nhiều loại hoa, đây là tiêu điểm về màu sắc.

**Cách bố trí theo kiểu đan xen
(chậu Jean-Claude Seris)**

Cành nhài và hoa bouvardia.

Cần phải tìm ra từ 3 đến 5 giao điểm phân bố từ cao đến thấp. Ta sẽ chọn 2 cành đầu tiên khá dài (bằng 2 lần đường kính chậu cộng với chiều cao của nó), đó là 2 cành shu và fuku để có được điểm giao nhau đầu tiên trên phần cao nhất của bó hoa và trên 1/3 của chậu hoa. Điều lý tưởng nhất là có thể tìm ra các cành cây có thể tạo ra hình số 8.

Đối với các bài thực hành đầu tiên, ta nên dùng chỉ một loại cành và một loại hoa. Sau này ta có thể trộn lẫn hai loại cành với nhau nhưng chỉ duy nhất một loại hoa.

Trạng thái cân bằng của chậu hoa là quan trọng nhất: không để nó bấp bênh về phía sau. Cách bố trí này giống hình một chiếc lồng mà trong đó hoa được giữ kín và được bảo vệ. Bàn chông đặt giữa chậu giống như cách bố trí đứng, nhưng nếu cấu hình có xu hướng không đối xứng, ta có thể đổi bàn chông theo cách bố trí trái rộng.

Cách bố trí này cũng có thể thực hiện theo kỹ thuật hiện thực. Trong trường hợp này, các loại hoa phải được bố trí theo sự tăng trưởng tự nhiên của nó. Nếu ta chọn 1 loại hình không có thực, các loại hoa sẽ được sử dụng hỗn tạp và không có lá.

Bố trí theo kiểu đan xen (chậu Pastor)

Cành dương và cẩm chướng vàng.

BỐ TRÍ THEO DẠNG PHONG CẢNH

BA LOẠI HÌNH LỚN

Cách bố trí theo đường nét và màu sắc đã làm bật lên vẻ đẹp của các chậu hoa, bật lên sự tương phản về màu sắc. Cách bố trí theo phong cảnh của trường phái Ohara phải tôn lên vẻ đẹp lộng lẫy của các loài thực vật mà ta tìm thấy trong thiên nhiên, biểu lộ một cách nên thơ chu kỳ các mùa được đổi mới bất tận.

Loại hình này cũng giống như Ikebana, vì nó cho phép ta thể hiện cách nhìn riêng của ta về thiên nhiên để ta có thể hòa mình vào đó và tìm thấy ở đó sự yên bình và tĩnh lặng. Ta có thể cảm thấy thanh tản bởi sự sáng tạo từ vẻ đẹp cảm động và phù du. Phong cảnh ở đây chỉ quan sát trong khoảng không gian giới hạn của chậu hoa, và phải tạo ra một cảm giác liên tục. Nó phải dẫn chúng ta đi sâu vào một không gian vô hạn định như vũ trụ.

Dề tài về cách bố trí theo phong cảnh hiền nhiên là vô hạn và đòi hỏi người nghệ sĩ phải thật sự hòa mình với thiên nhiên. Các chậu hoa bố trí theo dạng phong cảnh là một vũ trụ được tái tạo từ các cọng cỏ, ở đó yếu tố nhỏ nhất được xem là yếu tố lớn nhất của thiên nhiên. Việc tìm kiếm, gấp gỡ và khám phá, đây là 3 pha sáng tạo.

Thiên nhiên sẽ thổi lùi tâm tình với những ai biết hòa mình vào nó. Trong giới hạn các nguyên tắc nổi trội của quá trình suy nghĩ trầm tư, Ikebana giúp ta có được khả năng sáng tạo trong sáng. Để cập đến vấn đề này, các nguyên tắc kỹ thuật của cấu hình hoa sẽ trở thành thiên nhiên thứ hai và người họa sĩ sẽ họa nên bức tranh nguyên vẹn, người nghệ sĩ chơi hoa sẽ phác thảo nên các mặt phẳng, các độ cao, các cảnh sắc. Nhưng để đạt được độ sống động của phong cảnh thì người phác

hoa rải hương tinh hồn về mặt đất, chú tâm nghiên cứu quá trình hoa nở, cỏ mọc và độ dâng cong được mang đến từ gió hoặc từ các yếu tố thiên nhiên khác.

Quan sát thiên nhiên là một quá trình suy nghĩ trầm tư giúp ta tư hòa hợp chính mình. Với phương pháp tiểu hình hoá các loài cây, phong cảnh đưa chúng ta đến với một tầm nhìn nội tâm hơn, mãnh liệt hơn, và người thường thức phải dần dần đi vào thế giới này, một thế giới phản chiếu cá tính của người sáng tạo ra nó.

Kể từ một vài năm nay, ở Pháp đã có nhiều người theo học nghệ thuật Ikebana, và trước các sự việc đơn giản, người ta có thể nói rằng cách bố trí theo phong cảnh có thể dễ tiếp thu với người mới theo học vì họ có cảm giác rằng cách thực hành chuyên môn là mấu chốt mở ra tất cả. Đây chính cái bẫy mà Ikebana đặt ra. Nhìn dâng vẻ đơn giản nhưng lẩn bên trong đó là những khó khăn thực sự trong việc thực hiện, cho nên cần phải luyện tập lâu dài để không còn sai sót khi cắm một cành cây cho có vẻ như nó đang sinh trưởng tự nhiên, loại bỏ các yếu tố không có ích để làm nổi bật lên các đường nét, phải tìm ra độ dáng nghiêng của cây để thấy sự vươn lên và sự sống của nó, và tiếp theo phải tìm được sự phối hợp đúng, sự trộn lẫn khéo léo những cành cây và những cành hoa khác nhau.

Trường phái Ohara là một trong những trường phái hiếm về việc tạo ra nhiều loại phong cảnh mà nguyên tắc cấu hình lại có rất nhiều cách bố trí.

Người ta phân biệt thành 3 cách bố trí phong cảnh:

- 1. Bố trí theo phong cảnh truyền thống**
- 2. Bố trí theo phong cảnh tự nhiên hoặc hiện thực**
- 3. Bố trí theo phong cảnh hoang tưởng suy diễn**

Khả năng khó thực hiện rất lớn, người ta luôn luôn bắt đầu học cách bố trí theo phong cảnh truyền thống, tự nhiên và cuối cùng là hiện thực. Cách bố trí theo phong cảnh hoang tưởng suy diễn là định nghĩa bởi từ "diễn giải", kiểu hình này dành cho những người đã thực hiện thuần túy các kiểu hình khác.

CÁCH BỐ TRÍ THEO PHONG CẢNH TRUYỀN THỐNG (YOSHIKI)

Cách tốt nhất để học về kiểu bố trí theo dạng phong cảnh là phải học các kiểu hình truyền thống. Các kiểu hình này cho phép những người mới bắt đầu học tìm được sơ đồ chỉ dẫn cho họ và giúp cho họ biết tuân thủ theo 3 nguyên tắc lớn:

1. Gợi lên các mùa
2. Học cách phối cảnh
3. Chọn cây theo các tiêu chuẩn khác nhau để có thể học các kỹ thuật cao hơn.

Mặc dù không thể trình bày hết tất cả các kiểu hình bố trí theo phong cảnh truyền thống, nhưng sẽ thật lý thú nếu ta biết tìm hiểu các khía cạnh khác nhau của nó. Và sau khi chọn được một vài cây dạng lúa, các cây cỏ, các tảng rêu và một bình cắm đơn giản, ta xếp tất cả vào để tạo ra ảo ảnh của một bức tranh: bức tranh này thể hiện của một mảnh đất, với các đám cỏ rung rinh làm cho ta cảm thấy như nó đang sống trong môi trường tự nhiên đầy quyến rũ giữa bóng tối và ánh sáng.

Kiểu bố trí theo phong cảnh truyền thống là "kiểu hình cơ bản" của các kiểu bố trí theo phong cảnh. Nó được qui tắc hoá chặt chẽ. Người học phải tuân theo các nguyên tắc cấu tạo và chọn lựa các loài cây theo qui định. Kiểu hình này phải được sắp xếp theo mùa và phải có cách phối cảnh hợp lý. Ba tầm quan sát có thể được thực hiện:

1. Tầm quan sát gần
2. Tầm quan sát trung bình
3. Tầm quan sát xa

Ảo ảnh của các bề mặt và các cảnh sắc khác nhau được thực hiện với một kỹ thuật logic, nhưng phải là thành quả của quá trình nghiên cứu kiên nhẫn:

1. Tầm quan sát gần: khi ngắm nghĩa một phong cảnh, tầm nhìn dừng lại trước nhất là ở các khóm cỏ gần, rồi các đám cây dạng lúa, các bông hoa: Đây là mặt phẳng trực tiếp đầu tiên mà nó có thể đặt thiên nhiên rộng lớn trong một mặt cắt phong cảnh.

2. Nếu tầm quan sát hướng xa hơn, có thể phân biệt được các cây nhỡ mọc trên một bãi cỏ, một cánh đồng hoặc một khoảng rừng trống. Các bông hoa hiện ra nhỏ hơn các cây nhỡ: Đây là tầm quan sát trung bình, mặt đất được tượng trưng bằng các tảng rêu mọc trên thân gỗ và mặt nước phản chiếu phía sau.

3. Tầm quan sát xa: từ các cụm cỏ đến các cây nhỡ, tầm quan sát sẽ hướng về loại cây uy nghi hơn, hiện thực hơn và sống động hơn trong phong cảnh và thân cây rất chắc chắn là yếu tố quan trọng biện minh cho tuổi tác và sức mạnh của nó, đối với cấu trúc này các cành cây phải vươn lên; các bông hoa hiện ra rất nhỏ so với thân cây. Mặt đất sẽ bao phủ bởi rêu với một khoảng cách khá xa trước cây để tạo ra một ảo giác rất xa đối với người xem.

Phong cảnh truyền thống ở tầm quan sát gần (chậu cổ điển)
Lá và hoa irit, cây lý chua, rêu

Đây chính là cách phác thảo một cảnh sắc và ta sẽ tìm hiểu chi tiết trong các ví dụ khác.

Ở Nhật, đối với kiểu bố trí theo phong cảnh truyền thống, người ta dùng một loại rêu gọi là *hikage*, một loại giống như cây thạch tùng, mà nó đã trở nên rất hiếm và dùng như thế thì rất là tốn kém. Nhưng ở nước này, các loại cây được tìm thấy hoặc được mua tại nhà của những người trồng hoa. Người ta có thể tìm thấy ở đó các yếu tố đa dạng nhất đối với tất cả các kiểu hình dạng phong cảnh. Rất tuyệt cho những người sống ở Tokyo mà không có vườn, tuy nhiên họ phải chịu một thiệt thòi là không có được cảm giác vui vẻ khi thu hoạch các loại cây. Đây là một công việc “theo thiên nhiên” mà nó cho phép con người ghi nhận được các cảm giác và các cảm xúc.

Theo nguồn gốc, phong cảnh truyền thống có 90 cách bố trí.

Năm 1981, các nguyên tắc được nghiên cứu lại và giảm đi, còn lại 44 cách bố trí cộng với 3 cách bố trí theo phong cảnh ngoại lai, và đây cũng là các kiểu bố trí dùng cho các khóa học lấy bằng thạc sĩ. 47 kiểu bố trí này phân bổ theo các mùa như sau:

		6 cảnh có tầm quan sát xa
Mùa xuân	16 cách bố trí	5 cảnh có tầm quan sát trung bình 5 cảnh có tầm quan sát gần.
		2 cảnh có tầm quan sát xa
Mùa hè	15 cách bố trí	2 cảnh có tầm quan sát trung bình 11 cảnh có tầm quan sát gần.
		1 cảnh có tầm quan sát xa
Mùa thu	8 cách bố trí	1 cảnh có tầm quan sát trung bình 6 cảnh có tầm quan sát gần.
		1 cảnh có tầm quan sát xa
Mùa đông	5 cách bố trí	1 cảnh có tầm quan sát trung bình 3 cảnh có tầm quan sát gần.

Ba phong cảnh ngoại lai bố trí ở tất cả các mùa.

Hắn là rất lý thú khi được học hết các cách bố trí, nhưng trong quyển sách này, chỉ trình bày các kiểu hình đặc trưng nhất có thể thực hiện ở Pháp với các cây được tuyển chọn theo trường phái Ohara.

- Tầm quan sát xa gọi là: *enkei*.
- Tầm quan sát trung bình gọi là: *chukei*.
- Tầm quan sát gần gọi là: *kinkei*.

Quá trình giảm đáng kể các cách bố trí đang dùng tỏ rõ thái độ mềm mỏng đối với các qui định nghiêm khắc của các kiểu hình truyền thống và cũng tỏ rõ khả năng hoà hợp tất cả các loại cây của mỗi nước đối với cách bố trí này. Ba phong cảnh ngoại lai được thực hiện bằng các loại cây trồng bằng chậu.

Ta sẽ liệt kê ra:

1. Chamaodorea elegans + kalanchoe;
2. Cây chuối đỗ + cây thu hải đường;
3. Cây đuôi hổ + cây báo xuân

Phong cảnh truyền thống ngoại lai
Chamaedorea, elegans, kalanchoe, rêu

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU HAGUMI

Hagumi là kỹ thuật khôi phục lại các chùm lá irit, thủy tiên, dương xỉ giống như chúng đang mọc trong thiên nhiên bằng cách tiêu hình hóa trong một chậu cắm.

Chậu hoa này có thể được trình bày ở tầm quan sát gần (chỉ sử dụng lá và hoa). Đối với tầm quan sát xa, ta sẽ dùng các cây irit được tiêu hình hóa hoàn toàn, yếu tố đại diện là kyaku, không có các yếu tố chính, giống như tầm quan sát gần. Các cành sen sẽ được trình bày cho phong cảnh có tầm quan sát xa. Các cây irit được đánh giá cao ở Nhật, nơi đây có nhiều dạng irit như: irit kakitsubata, irit shobu, irit kampferis, và các loại cây này có thể tạo ra một chậu hoa duy trì được suốt năm. Các bông hoa kết hợp với các cành lá gợi lên một vẻ đẹp rực rỡ.

Trong trường phái Ohara, có 6 cách bố trí các cây irit, theo các mùa:

1. Đầu mùa xuân: tháng giêng, tháng hai và đầu tháng ba.
2. Mùa xuân: tháng ba - tháng tư
3. Đầu mùa hè: cuối tháng tư, đầu tháng năm.
4. Mùa hè: từ tháng năm đến tháng tám
5. Mùa thu: tháng chín - tháng mười
6. Cuối mùa thu: tháng mười - tháng mười một.

Lá tập hợp thành nhóm 2 lá hoặc nhóm 3 lá.

Ta sử dụng các chậu cắm có hình dáng thẩm mỹ nên không cần phải che lấp nó và ngược lại.

Trước khi bắt đầu cắm, cần phải tách riêng lá ra thành 2 cụm; chúng có một mặt trái và một mặt phải cũng như tất cả các loại lá khác, và có một đường ranh hơi nhô ra để phân biệt mặt phải. Tiếp theo ta cắm tất cả các cành lá này vào chậu sao cho góc cánh của lá ở hai nhóm đối mặt nhau (ta gọi là góc cánh có nghĩa là đỉnh của lá irit, nó có một điểm hơi cong và một điểm rỗng). Đi ngược lên trên, ta bắt chước như hình dáng của cây đang mọc trong thiên nhiên, ta cho hai điểm lõm của hai lá đối diện nhau và xé xích về độ cao.

Đối với cách bố trí theo nhóm 3 lá, trước tiên ta đặt vào chậu nhóm 2 lá, rồi ta cắm một lá nhỏ hơn phía sau, đỉnh của lá phải quay về lá cao nhất.

Đối với cách bố trí theo nhóm 5 lá, đây là cách bố trí hagumi đầu mùa xuân, ta lập thành một nhóm 3 lá và một nhóm 2 lá, cắm sao cho lá nhỏ nhất nằm phía trước, bên phải hoặc bên trái tùy theo trường hợp. Nhóm 5 lá này thực hiện vào đầu mùa xuân để cho thấy lá đang ở trong tình trạng phôi thai. Có 2 cách thức thích hợp để cắm các lá nhỏ nhất: cắm trước chiếc lá lớn nhất gọi là nhóm *omote*, hoặc là cắm sau chiếc lá lớn nhất gọi là nhóm *ura*.

Ở Pháp, người ta thích dùng các lá *irit* nước. Đây là loại lá giống với các loại lá *irit* sử dụng ở Nhật.

Các phong cảnh thủy sinh truyền thống được thể hiện với 3 cách thức khác nhau:

1. Phong cảnh thủy sinh bên bờ nước.
2. Phong cảnh thủy sinh giữa mặt đất và nước.
3. Phong cảnh thủy sinh giữa biển nước.

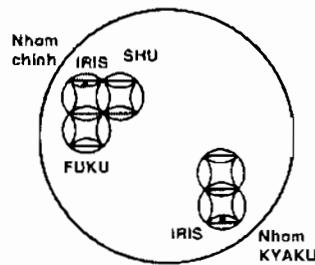
Phong cảnh thủy sinh giữa biển nước là cảnh được sắp xếp với các cây: súng, bắc, *irit* và được cắm trên *shippo*.

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU HAGUMI MÙA XUÂN Ở TÂM QUAN SÁT KINKEI (TÂM QUAN SÁT GẦN)

Vật liệu: 22 lá và 2 hoa *irit*, một chậu tròn, một *shippo* có 3 lô tổ ong, và một *shippo* có 2 lô tổ ong.

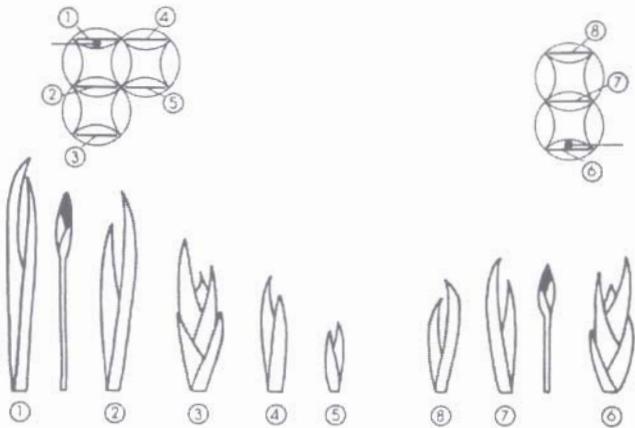
Có 8 nhóm lá:

1. Shu: 2 lá - lá nhỏ đặt trước, bên phải - bằng đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó - 1 hoa *irit* đặt phía trước.
2. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên trái (nhóm *ura*).
3. Fuku: 5 lá - bằng $\frac{2}{3}$ shu - lá nhỏ đặt phía trước, bên phải.
4. Yếu tố phụ: nhỏ hơn fuku - 2 lá - lá nhỏ đặt trước bên phải.
5. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía trước, bên trái - nhỏ hơn yếu tố phụ thứ tư.

- Kyaku: 5 lá - lá nho đặt phía trước, bên trái - lớn hơn yếu tố phụ thứ tư - một hoa irit đặt sau cụm này.
- Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên phải (nhóm ura).
- Yếu tố phụ: 2 lá - nhỏ hơn yếu tố phụ thứ bảy - lá nhỏ đặt phía sau, bên trái (nhóm ura).

Hoa phải nhỏ hơn lá.

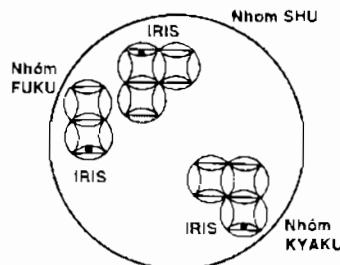
Cách bố trí theo kiểu Hagumi
mùa xuân (chậu tròn cổ điển)
Lá và 2 hoa irit.

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU HAGUMI MÙA HÈ

Vật liệu: 19 lá và 2 hoa irit, một chậu tròn, một shippo có 3 lỗ tő ong, một shippo có 2 lỗ tő ong.

Có 8 nhóm lá:

1. Shu: 2 lá - lá nhỏ đặt phía trước, bên phải - bằng đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó - một hoa irit đặt phía trước.
2. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên trái - nhỏ hơn shu (nhóm ura)
3. Fuku: 3 lá - lá nhỏ đặt trước, bên phải - bằng 80% shu.
4. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt trước, bên phải - bằng $\frac{1}{2}$ shu.
5. Yếu tố phụ: 3 lá - lá nhỏ đặt trước, bên trái - nhỏ hơn yếu tố phụ thứ tư.
6. Kyaku: 3 lá - lá nhỏ đặt trước, bên trái - nhỏ hơn yếu tố phụ thứ tư - một hoa irit đặt phía sau.
7. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên phải - nhỏ hơn yếu tố thứ sáu (nhóm ura).
8. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên trái - nhỏ hơn yếu tố phụ thứ bảy (nhóm ura).

Hoa thứ nhất: đặt cùng khe với shu và trước shu - nó vượt lên khỏi shu.

Hoa thứ hai: bằng 60% hoa thứ nhất - đặt sau nhóm kyaku và cùng khe.

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU HAGUMI MÙA HÈ KHÓ HƠN

Vật liệu: gồm 26 lá và 3 hoa irit, một chậu hình chữ nhật, 2 shippo có 3 lỗ tő ong và 1 shippo có 2 lỗ tő ong.

Có 13 nhóm lá:

I. Shippo có 3 lỗ tổ ong dùng cho nhóm chính.

1. Shu: 2 lá - lá nhỏ cắm ở phía trước, bên phải - bằng đường kính của bình cộng với chiều cao của nó - một cành hoa vượt qua khỏi các cành lá (*).
2. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt ở phía sau, bên trái.
3. Yếu tố phụ: 3 lá - lá nhỏ đặt phía trước, bên phải.
4. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía trước, bên phải.
5. Yếu tố phụ: 3 lá - lá nhỏ đặt ở phía trước, bên trái.

II. Shippo có hai lỗ tổ ong dùng cho nhóm fuku.

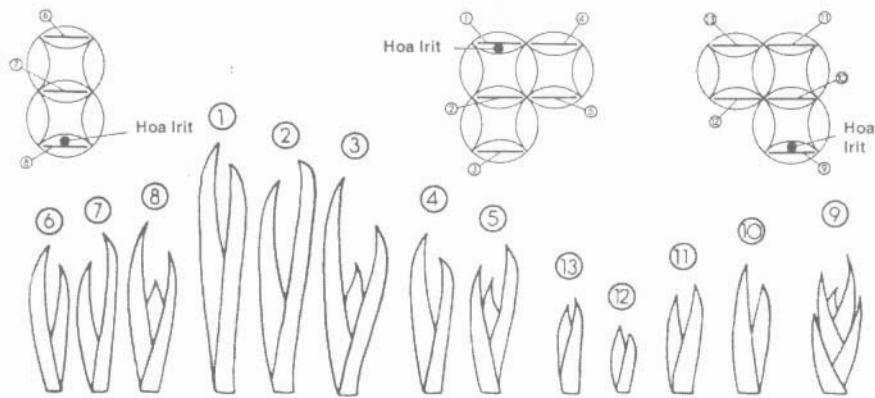
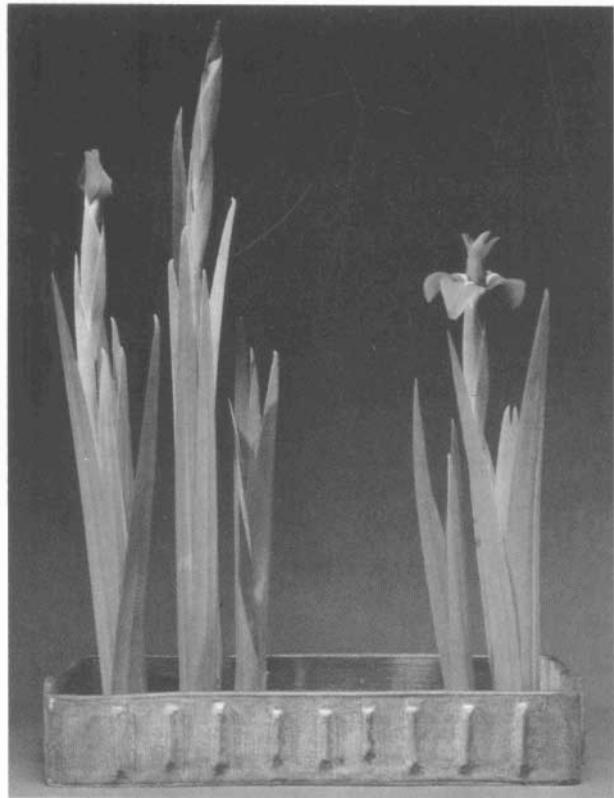
6. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên phải - nhỏ hơn yếu tố phụ thứ ba.
7. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên trái - hơi lớn hơn yếu tố phụ thứ 6.
8. Fuku: bằng 2/3 shu - 3 lá - lá nhỏ đặt phía trước, bên phải - một cành hoa đặt phía sau (*), trong cùng lỗ tổ ong của fuku.

III. Shippo có 3 lỗ tổ ong dùng cho nhóm kyaku.

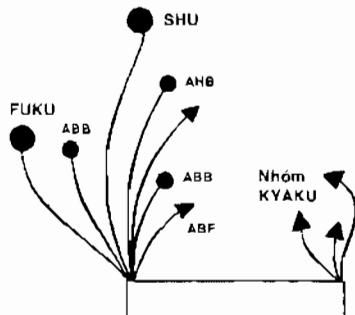
Ta bắt đầu thực hiện yếu tố thứ chín, yếu tố này nằm phía trước chậu, bên phải shippo và cắm tiếp tục về phía sau.

9. Kyaku: 5 lá - lá nhỏ đặt phía trước, bên trái - hơi nhỏ hơn yếu tố phụ thứ năm - một cành hoa đặt sau nhóm này và cùng lỗ tổ ong (*).
10. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên phải.
11. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên trái.
12. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía trước, bên phải - nhỏ hơn yếu tố phụ thứ 11.
13. Yếu tố phụ: 2 lá - lá nhỏ đặt phía sau, bên trái - lớn hơn yếu tố phụ thứ 12.

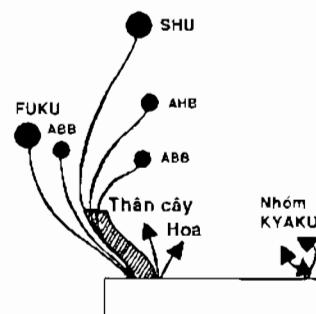
(*) Ba hoa vượt qua khỏi nhóm lá

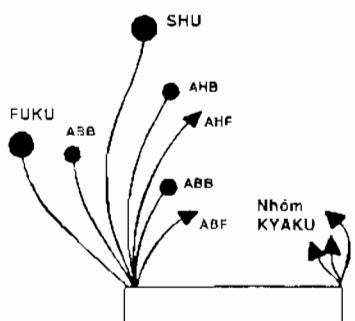
SƠ ĐỒ CẤU TẠO KIỂU BỐ TRÍ THEO PHONG CẢNH TRUYỀN THỐNG

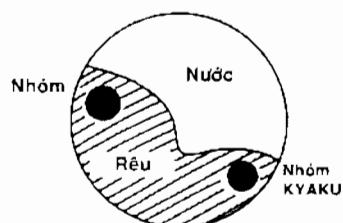
TÂM QUAN SÁT GẦN

TÂM QUAN SÁT XA

TÂM QUAN SÁT TRUNG BÌNH

VỊ TRÍ CỦA BÀN CHỒNG

Sơ đồ cấu tạo của phong cảnh truyền thống thường là một chùm hoa có kiểu hình đứng. Hiếm khi có các trường hợp ngoại lệ.

Hai nhóm tách rời nhau: nhóm chính đặt một bên, và nhóm kyaku đặt xa nhóm chính.

Ta chỉ dùng hai loại thực vật:

- Một loại cành cho yếu tố chính (gồm 5 yếu tố);
- Một loại hoa cho kyaku và cho các yếu tố phụ (gồm 5 yếu tố).

Ở một vài cảnh mùa thu bên bờ sông, ta nên cho thêm rêu vào để thiết lập mối quan hệ giữa hai nhóm bằng một mặt đất và một mặt nước ở phía sau hoặc phía trước.

Ở Pháp, người ta không dùng cây thạch tùng như ở Nhật để tạo cảnh, nhưng thay vào đó là cây trắc bách điệp được tập hợp thành những bó nhỏ, cắt tỉa bớt để chúng không quá cao và có thể rung rinh.

Mỗi liên quan giữa rêu-nước khác nhau theo mùa:

- Vào mùa đông, các kiểu hình được trang trí toàn là rêu, hoặc là $\frac{3}{4}$ rêu và $\frac{1}{4}$ nước;
- Vào mùa xuân, ta trang trí $\frac{2}{3}$ rêu và $\frac{1}{3}$ nước;
- Vào mùa hè, ta không trang trí rêu, chỉ có nước thôi để tạo nên phong cảnh thủy sinh.

Các yếu tố này làm toát lên quang cảnh của một khu rừng: mùa đông, rêu xanh và dày, đến đầu mùa xuân cũng vậy. Rồi nó vàng và khô đi suốt mùa hè, mùa thu thì ẩm ướt và xanh trở lại.

KIẾU BỐ TRÍ THEO PHONG CẢNH TỰ NHIÊN HOẶC HIỆN THỰC (SHAKEI)

Kiểu bố trí theo phong cảnh tự nhiên không đáp ứng được tiêu chuẩn của kiểu bố trí theo phong cảnh truyền thống. Việc chọn lựa cây hoàn toàn tự do và tốt nhất là dùng từ 3 đến 5 loại cây khác nhau. Tác dụng của các mùa luôn được lưu tâm, nhưng cách phối cảnh sẽ bị giới hạn trong tầm quan sát trung bình hoặc gần, không có cách phối cảnh ở tầm quan sát xa.

Kiểu hình được định vị trong chu vi của chậu hoặc trong $\frac{3}{4}$ bề mặt hình chữ nhật. Thiên nhiên hoang dã được thể hiện với tất cả sự huyền bí của nó. So với kiểu bố trí theo phong cảnh tự nhiên, kiểu bố trí theo phong cảnh truyền thống diễn tả trạng thái yên bình và thanh thản, còn cảnh tự nhiên thì dày đặc hơn, các loại cây cẩm trong đó hoàn toàn tự do.

Với cách bố trí này, loại hình nghiêng hoặc nghiêng phản chiếu trong nước (kansui-kei) thường được sử dụng nhất.

Vị trí của hoa luôn luôn thay đổi. Nếu chúng hơi khuất vào bên trong kiểu hình, sẽ tạo cho chúng ta một cảm giác hứng thú để khám phá, cho nên không nhất thiết phải sắp xếp chúng (trong thiên nhiên, hoa thường mọc dưới sự che chở của cành và của lá).

Cần phải biết cách chọn lựa các loại cây đặc trưng theo vùng, theo phong cảnh và theo mùa. Các phong cảnh thủy sinh, núi hoặc các tầng bụi rậm là phổ biến nhất, nhưng cũng có một vài cảnh chỉ được thực hiện ở một thời kỳ nhất định.

Ở Pháp, cảnh thủy sinh có thể thực hiện được từ cuối mùa xuân cho đến cuối mùa thu, ở thời điểm này ta tìm được các loại cây mọc dưới nước như: irit nước, bắc, cỏ nến, trạch tả và lá cây rau má.

**Phong cảnh tự nhiên của mùa hè
(chậu cổ điển)**

Cỏ nến, cây hoa tán, lá trạch tả, bạc hà
hoang, hoa đan sâm

Phong cảnh thủy sinh tự nhiên
của mùa thu (chậu cổ điển) Lá
irit nước với hạt, lá và hoa finkia.

CÁCH BỐ TRÍ PHONG CẢNH "Ở TÂM QUAN SÁT GẦN" NGHIÊNG PHẢN CHIỀU TRONG NƯỚC (KANSUI-KEI)

Chọn một cành đẹp, nghiêng, trải ngang qua mặt nước.

Shu : bằng 1,5 đường kính của chậu cộng với chiều cao của nó.

Fuku : bằng $\frac{1}{2}$ shu, nghiêng về sau.

AHB : cao bằng $\frac{2}{3}$ shu, xiên về phía shu.

ABB : bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng trên mặt nước giữa shu và fuku.

ABB : bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng về trước.

Đôi khi, ta cũng trang trí thêm một ít cành lá vào phần bên dưới giống như các yếu tố phụ, và cũng có thể trang trí thêm một vài cành hoa vào phần trên. Cho nên, đôi với cách bố trí này, ta thường kết hợp từ 3 đến 5 cây cùng loại.

Phong cảnh nghiêng phản chiếu trong nước (chậu Jean-Claude Seris)
Cành cây duyên con, dương xỉ, cây hoa phổi.

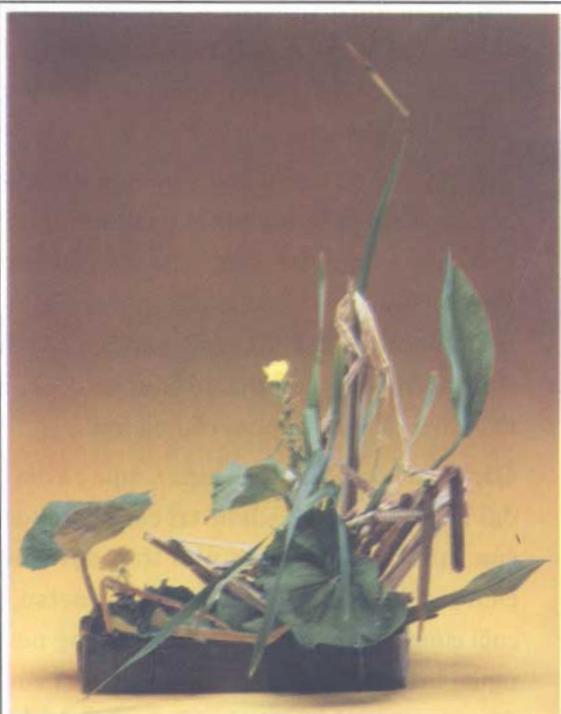
Phong cảnh nghiêng phản chiếu trong nước (chậu cổ điển)
Gỗ cây thù du nhiều màu, lá emerokal, lan tuyết hương.

CÁCH BỐ TRÍ THEO PHONG CẢNH HOANG TƯỞNG SUY DIỄN (JO-KEI)

Kiểu hình này chỉ được áp dụng đối với những người đã thực hành điêu luyện các kiểu hình truyền thống và tự nhiên.

Ở Nhật, chỉ có những bậc thầy ở cấp bậc thứ 3 mới có thể dám chắc chắn thực hiện được loại hình này, đây là một sáng tạo nghệ thuật thật sự, có cách trang trí gợi hình, gợi ý.

Ta có thể sử dụng gỗ, cây khô, dương xỉ, đậu kim, các yếu tố này có thể sáp nhập vào nhau để làm gợi lên trạng thái tự do của các yếu tố tự nhiên như: gió, sương giá, sương mù, tuyết. Nên kiểu hình bố trí này sẽ tái tạo được một không gian ảo tưởng và rung động, tạo ra một cảnh trí thật sự với sự phối hợp của màu sắc, âm thanh và ánh sáng. Tất cả các cách trang trí này được gọi là cách trang trí theo cảnh hoang tưởng suy diễn.

Phong cảnh hoang tưởng suy diễn “Nhớ quê hương mùa thu” (chậu hình chữ nhật)
Lá cây trạch tả, cây cỏ nến xanh và cỏ nến khô, cây hoa phổi, lá petasies

CÁC CHẬU HOA “HÌNH TƯỢNG”

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU RIMPA

Thời kỳ Edo là thời kỳ tiêu biểu nhất của nền nghệ thuật đồ họa, một nền nghệ thuật sinh ra các loại hình, các trường phái. Thời kỳ trải dài từ đầu thế kỷ thứ XVII đến giữa thế kỷ XIX. Do ảnh hưởng bởi các nguyên tắc cổ điển, kỹ thuật *yamato-e* nói lên các lợi ích của con người, nói lên tình yêu bản năng về cái đẹp.

Thời kỳ rimpa tương ứng với phần đầu tiên của thời đại Edo. Sự giàu có của các nhà buôn, các thương nhân đã tạo ra một bước tiến triển mới cho nền nghệ thuật của thời kỳ này, đặc biệt là ở thành phố Kyoto. Trong các bức tranh mà người ta phác họa xuất hiện nhiều loại hoa như: hoa giền, cỏ pampa, cây long đởm, cây cúc gai, cây finkia, cây ông lão, hoa tú cầu, hoa cúc, hoa thủy tiên, hoa trà, cây thích và tất nhiên phải có hoa irit.

Các chậu hoa bố trí theo kiểu rimpa ra đời từ năm 1970 bởi bậc thầy vĩ đại Houn Ohara. Cách bố trí các chậu hoa này dựa theo nền hội họa của thời đại Edo, cũng như thời đại Koetsu, thời đại đầu tiên của cuối thế kỷ thứ XVI và thời đại Hoetsu, một trong những thời đại cuối cùng (khoảng năm 1830). Ta cũng nên kể đến Sotatsu Tawaraya, người biết kết hợp giữa tài năng thi sĩ với sự mơ mộng ảo huyền, ông đã tạo ra các kiệt tác hội họa vĩ đại về sơn mài và đồ gốm; Korin Ogata là người nổi tiếng ở thời kỳ (1658 - 1716), ông được xem như là một nhà trang trí vĩ đại nhất của thời đại Edo. Con trai ông ta, Kenzan Ogata, là một người thợ làm đồ gốm nổi tiếng.

Các chậu hoa bố trí theo kiểu rimpa có hình dáng của một bức tranh nằm ngang hoặc một chiếc quạt đang mở ra. Nó thuộc thể loại các chậu hoa hình tượng. Kỹ thuật cấu tạo này nhằm khôi phục lại các cảm xúc và các cảm giác ghi nhận được trước những bức tranh của thời đại này.

Cách bố trí này được lập thành từ một sự phân tích thật sự chớ không là một bản sao lệ thuộc vào các tác phẩm nghệ thuật. Có thể gọi là "những bức chân dung" về hoa, mà trong đó các loại thực vật nổi bật lên vẻ đẹp trang hoàng của chúng.

Về mặt kỹ thuật, kiểu hình hoa này có hình dáng thấp, với một sự trải dài theo chiều ngang như những bức tranh cuộn hoặc những bức bình phong. Một hoặc hai chậu hoa đặt sát nhau, hoặc chênh lệch nhau sẽ tạo ra các dáng hoa xiên và trải dài. Các cành hoa được cắm khá thấp để tạo ra các vệt sáng và độ rõ nét. Nhìn chung, kiểu bố trí này phong phú và sum xuê hơn kiểu bố trí cổ điển Ikebana, nhưng nó không mất đi quan niệm cơ bản "sự trống rỗng".

Các chậu hoa bố trí theo kiểu rimpa khác với các chậu hoa khác của trường phái Ohara. Đây không phải là cách bố trí theo đường nét và màu sắc và cũng không phải là cách bố trí theo dạng phong cảnh. Nó có các nguyên tắc cơ bản của nó. Đây là một kiểu hình trải rộng ra khỏi chậu cắm. So với các kiểu hình bình thường khác, độ sâu của kiểu hình này ít được lưu tâm. Nó không dựa trên 3 yếu tố cấu tạo.

Theo nguồn gốc ban đầu, để tạo nên các chậu hoa theo kiểu rimpa, người ta thường dùng từ 5 đến 7 loại thực vật khác nhau. Hiện nay, giá hoa càng ngày càng cao đã kìm hãm sự phong phú này. Nên người ta nhất trí thực hiện từ 2 đến 3 loại thực vật, và kể từ đó, người ta đã hiệu chỉnh cách bố trí theo kiểu rimpa nhỏ hơn và khiêm tốn hơn.

Cách bố trí theo kiểu Rimba (chậu Oribe)

Lá và hoa finkia, 3 cây irit, hoa tú cầu

Danh sách liệt kê các yếu tố có thể phối hợp đối với cách bố trí theo kiểu rimpa

Hoa anh đào
Cây thích
Hoa và lá irit
Ba cành cúc

Hoa anh đào
Cây lệ quyên
Dương xỉ

Cây đậu tía
Cây thích
Hoa và lá irit

Irit Nhật
Cây chùm vàng
Hoa tú cầu

Hoa anh đào
Cây liễu rủ
Cây đậu tía
Cây thích, cây irit, cây lệ quyên

Hai loại irit
Cây chùm vàng
Cây thích
Hoa tú cầu

Irit vườn
Cây Hoàng tinh
Cây chùm vàng
Cây cúc sao
Cây lệ quyên

Cách bố trí theo kiểu Rimba (chậu Joulia)

Hoa râu dê, lá petasies, hoa mào gà và hoa huệ.

Cách bố trí theo kiểu Rimba (chậu Sarver)

Hoa mận gai, hoa trà hồng, cúc trắng

Cách bố trí theo kiểu Rimba (chậu Oribe)

Cây liên kiều, iris, dương xỉ, cúc vàng.

Cách bố trí theo kiểu Rimba, sắc màu mùa thu (chậu Joulia)

Cành cây râu dê, huệ vàng, cúc sao, cây thuộc hoa tán.

CÁCH BỐ TRÍ KIỀU BUNJIN

HAY CÒN GỌI LÀ LITERATI

Vào thế kỷ thứ XVIII, tiếp theo sau thời kỳ hội họa rimpa, thời kỳ literati, hoặc bunjin-ga đánh dấu cho nửa phần sau của thời đại Edo.

Ở thời kỳ này, sự ảnh hưởng của nền nghệ thuật nan-ga Trung Quốc (nền nghệ thuật hội họa bằng mực được các thi sĩ thực hiện) đã xuất hiện ở Nhật. Ta biết rằng các nho sĩ Trung Quốc đã thực hiện cách bố trí hoa trong những chiếc bình bằng đồng và dành thời gian để thưởng thức vẻ đẹp của chúng. Rồi họ biến lò tình cảm, rồi trau chuốt và viết thành 1 bài thơ ngắn, có 3 câu thơ từ 5/7/5 âm tiết, gọi là *haiku*.

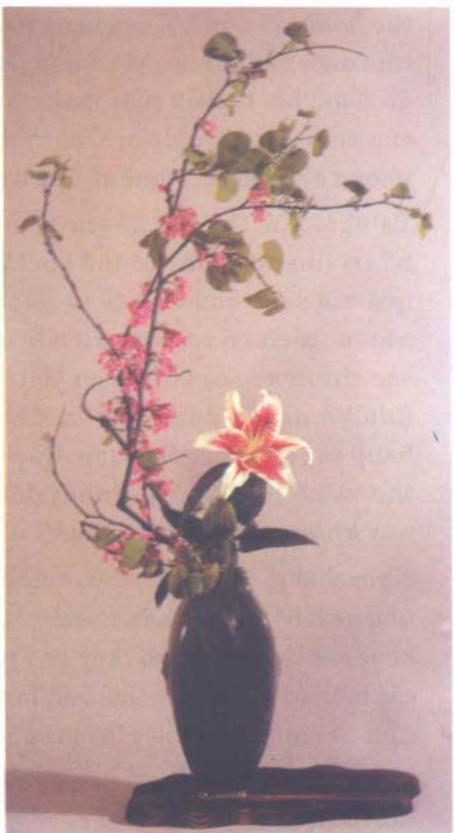
Và từ đó, cách bố trí theo kiều literati ra đời ở Nhật, nơi mà các nghệ sĩ như: Taiga (1723 - 1776) và Yosa Buson (1716 - 1783) truyền đạt bài thơ *haiku* và nền hội họa bằng mực, tất cả các biểu hiện tinh vi về tình cảm được sinh ra từ quá trình ngắm nghĩa hoa. Nền nghệ thuật Ikebana đã được lưu truyền mãi mãi với các kiệt tác có phong cách đổi dào của thời kỳ này. Houn Ohara đã nhận thấy được tất cả những sự phong phú mà các nghệ sĩ chơi hoa ở thời đại chúng ta có thể tìm thấy. Ta phải làm thế nào để trình bày nền nghệ thuật ikebana theo kiểu bố trí liberati? Đây có thể gọi là "kỹ thuật mà không kỹ thuật", kết quả của sự tự chủ tinh tế và hoàn hảo đến nỗi quên đi kỹ thuật. Tuy nhiên, cách bố trí theo kiều literati duy nhất được xem là một bản sao chính xác của các cách bố trí hoa trong các bức tranh ở thời đại Edo. Vẻ duyên dáng tinh vi của các bức tranh phải được thể hiện bằng các kỹ thuật Ikebana. Các loại cây quý hiếm có thể gợi lên chất thơ và nó là yếu tố duy nhất đối với sự chọn lựa của ta. Cách bố trí này không dựa trên kỹ thuật, nhưng dựa trên các loại cây.

Nhìn chung, cách bố trí theo kiều literati hoặc bunjin được thực hiện giống như cách bố trí theo kiều nageire, trong các bình cắm cao của Trung Quốc hoặc các bình cắm sao chép từ Trung Quốc, nhưng ta cũng có thể dùng các bình có hình dáng thấp, những chiếc giò, những cái khay và các bình cắm có hình dáng chiếc lá mà ta có thể đặt vào trong đó cây, trái, rau.

Một vài bài thơ *haiku* có thể gợi lên nguồn cảm hứng mạnh mẽ cho các cấu hình hoa.

Cách bố trí theo kiểu Bunjin
(bình sao chép từ Trung Quốc)
Cây liễu bách, hoa đậu kim, lá irit,
huệ vàng

Cách bố trí theo kiểu Bunjin
(bình Trung Quốc)
Cây Judée, loa kèn

CÁC CHẬU HOA

TỰ DO

HOA CẤM TRONG CÁC CHIẾC GIỎ BẰNG TRE

Một loại hình có cấu tạo kẽm chặt chẽ, cho phép ta thực hiện một cách tự do, có thể được biểu lộ bằng các chậu hoa mà chúng tôi trình bày dưới đây.

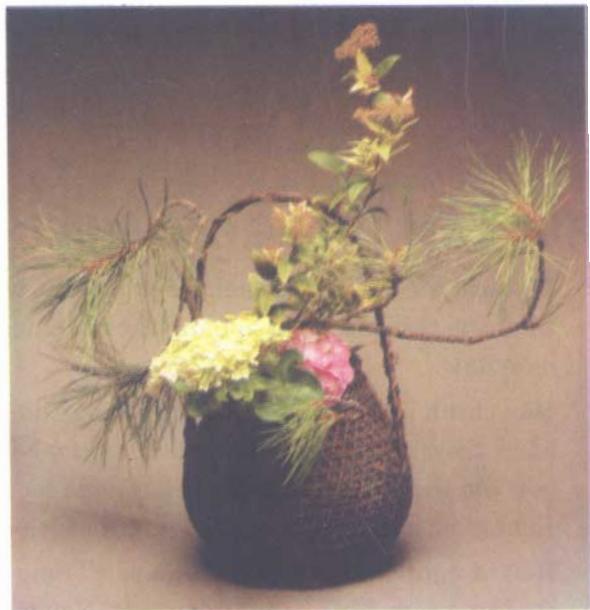
Đây chính là thời kỳ Nara (710 - 784), thời kỳ này các chiếc giỏ bện bằng tre của Trung Quốc đã xuất hiện ở Nhật. Nó dùng để đựng các loại rau trước khi dùng cắm hoa. Giỏ là một vật cắm được chọn dùng cho nghệ thuật ikebana, và cho các buổi tiệc trà.

Nếu ta nghiên cứu các bức tranh của Trung Quốc, ta thường thấy các chiếc giỏ cắm đầy hoa thật đẹp mắt. Ngược lại, các giỏ hoa Nhật Bản được cắm ít hơn và không đủ thẩm mỹ.

Cho nên, giỏ là một vật dụng có ích mà ta tìm thấy ở các nước Phương Đông, nhưng nó trở thành đồ mỹ nghệ thật sự bởi tính chất mềm dẻo của chất liệu để làm ra nó. Trong các cuộc triển lãm, người ta thường đặt các giỏ hoa trên một cái mâm bằng gỗ quý hoặc bằng sơn mài. Nếu ta đặt trực tiếp trên bàn thì nó sẽ không đẹp.

Đối với các tiệc trà, *chabana*, ta có thể đặt trực tiếp một giỏ hoa dan bằng lát trên mặt đất trong trường hợp tiệc tổ chức trên sàn nhà. Nhưng khi buổi tiệc này tổ chức trên *tatami* (các chiếc chiếu rơm) thì ta đặt bình hoa trên một chiếc mâm.

Đối với nền nghệ thuật Ikebana, các chiếc giỏ bằng tre có thể dùng suốt năm, các giỏ dan bằng lát sáng rõ dùng cho mùa hè, sẩm tối hoặc nâu dùng cho mùa đông. Hình dáng rất khác nhau và một vài kiểu hình treo vào tường tạo ra một cảnh "rủ xuống" thật đẹp mắt. Bên trong các giỏ dan bằng lát có một ống tre chứa nước, và nhìn chung kiểu hình này giống như kiểu hình *nageire*. Và thật là dị kỳ nếu ta dùng bàn chông cho loại hình này. Thực tế, loại hình này có nguồn gốc cổ nên không dùng đến bàn chông. Mặt khác, người ta không bao giờ đặt bàn chông vào bình cắm *nageire*.

Cách bố trí trong
giỏ cổ đan bằng lát.
Thông, cây râu dê,
hoa tú cầu

Cách bố trí trong giỏ tre.
Liễu cong, hoa trà, lá
thủy tiên

NGHỆ THUẬT ĐỒ GỐM HIỆN ĐẠI

Với nền nghệ thuật ikebana, có biết bao nhiêu cách lựa chọn bình cắm cho kiểu hình hoa theo cụm. Các nghệ sĩ chơi hoa tìm cách tạo ra một dáng bình phù hợp, bằng cách dựa vào thể tích và tạo lập nó trong không gian. Ở châu Âu, các bình cắm phù hợp với nhiều loại hoa và với nhiều loại cụm hoa, nhưng hình dáng của chúng vẫn còn khá cổ điển.

Với nền nghệ thuật Ikebana, người thợ gốm biết rằng tất cả mọi sự táo bạo đều được chấp nhận, các hình dáng độc đáo của nghệ thuật đồ gốm trở thành lý do cho các kiểu hình không theo quy tắc.

Ở Pháp, kể từ những năm nay, các thợ làm đồ gốm đã bắt đầu tạo ra các dáng bình cho nền nghệ thuật ikebana. Tôi sẽ kể ra các thợ gốm mà tôi đã biết qua các kiệt tác trưng bày của họ. Trước tiên là Élisabeth Joulia, ông có một công trình nghiên cứu bất diệt, các đồ gốm dày đặc và to lớn là yếu tố lý tưởng cho các cành hoa. Nghệ thuật của ông thật sống động, cảm hứng của ông gần gũi với thiên nhiên, gợi lên từ các chiếc lá, các vỏ cây cuộn tròn và thực vật là một yếu tố cần thiết. Khi cuộc trưng bày toàn bộ tác phẩm của Joulia, diễn ra vào tháng 10/1983, tôi là người có quyền tham dự, quản đốc bảo tàng Saint-Amand-les-Eaux đã viết trong tập lời tựa của ông: "Các cấu hình hoa của Annik Howa Gedrot là các tác phẩm của Joulia mà các cây họ lúa và địa y nằm trên mặt đất, trên các tảng đá". Điểm chung của hai nền nghệ thuật này là cùng xuất phát từ tình cảm thiên nhiên, một tình yêu đối với gỗ, rêu, dương xỉ và cỏ tháp bút.

Với Pierre Baey, cuộc trưng bày các tác phẩm của ông là một cuộc phiêu lưu lạ thường. Baey là một người mơ mộng ảo huyền, đất giúp ông ta phát minh ra các đồ vật. Đất nung và đất đỏ làm chúng ta tưởng tượng như đang đến những nơi ngập tràn ánh sáng của Địa Trung Hải, những ngôi làng cháy nắng vì ánh mặt trời phản chiếu xuống từ các đỉnh núi lởm chởm đá hoặc những vùng của thành phố Ả-rập.

Claude Champy cũng quan tâm đến nền nghệ thuật Ikebana. Các tác phẩm của ông có tầm cỡ lớn, được trang trí bởi các màu sắc nóng bỏng và sâu sắc, gợi lên một biểu hiện tự do.

Các tác phẩm của những nghệ sĩ này được tìm thấy ở nhà của Daniel Sarver, ông đã cho mượn phòng trưng bày của ông để cho những tác phẩm quý giá của những người đam mê nền nghệ thuật của trái đất được sinh sôi nảy nở.

Người làm đồ gốm và nghệ sĩ chơi hoa có thể hỗ trợ lẫn nhau, các đồ gốm tác động đến sự sống của các loài thực vật. Mỗi người nghệ sĩ phải biết tôn trọng nhau. Vì thế cách bố trí hoa phải tính đến đặc tính riêng của đồ gốm.

Phải ước lượng vật liệu và màu sắc để làm hài hòa thực vật, và từ một tác phẩm duy nhất tạo ra các hình dáng khác nhau vô cùng tận, đặc biệt là khi nghệ thuật đồ gốm là một nghệ thuật điêu khắc.

Cách bố trí trong chậu bằng gốm (chậu Champy)

Cây lý chua, cây hoa trà trắng

NGHỆ THUẬT ĐỒ GỐM HIỆN ĐẠI

Với nền nghệ thuật ikebana, có biết bao nhiêu cách lựa chọn bình cắm cho kiểu hình hoa theo cụm. Các nghệ sĩ chơi hoa tìm cách tạo ra một dáng bình phù hợp, bằng cách dựa vào thể tích và tạo lập nó trong không gian. Ở châu Âu, các bình cắm phù hợp với nhiều loại hoa và với nhiều loại cụm hoa, nhưng hình dáng của chúng vẫn còn khá cổ điển.

Với nền nghệ thuật Ikebana, người thợ gốm biết rằng tất cả mọi sự táo bạo đều được chấp nhận, các hình dáng độc đáo của nghệ thuật đồ gốm trở thành lý do cho các kiểu hình không theo quy tắc.

Ở Pháp, kể từ mⁱ vài năm nay, các thợ làm đồ gốm đã bắt đầu tạo ra các dáng bình cho nền nghệ thuật ikebana. Tôi sẽ kể ra các thợ gốm mà tôi đã biết qua các kiệt tác trưng bày của họ. Trước tiên là Élisabeth Joulia, ông có một công trình nghiên cứu bất diệt, các đồ gốm đầy đặn và to lớn là yếu tố lý tưởng cho các cành hoa. Nghệ thuật của ông thật sống động, cảm hứng của ông gần gũi với thiên nhiên, gợi lên từ các chiếc lá, các vỏ cây cuộn tròn và thực vật là một yếu tố cần thiết. Khi cuộc trưng bày toàn bộ tác phẩm của Joulia, diễn ra vào tháng 10/1983, tôi là người có quyền tham dự, quản đốc bảo tàng Saint-Amand-les-Eaux đã viết trong tập lời tựa của ông: "Các cấu hình hoa của Annik Howa Gedrot là các tác phẩm của Joulia mà các cây họ lúa và địa y nằm trên mặt đất, trên các tảng đá". Điểm chung của hai nền nghệ thuật này là cùng xuất phát từ tình cảm thiên nhiên, một tình yêu đối với gỗ, rêu, dương xỉ và cổ tháp bút.

Với Pierre Baey, cuộc trưng bày các tác phẩm của ông là một cuộc phiêu lưu lạ thường. Baey là một người mơ mộng ảo huyền, đất giúp ông ta phát minh ra các đồ vật. Đất nung và đất đỏ làm chúng ta tưởng tượng như đang đến những nơi ngập tràn ánh sáng của Địa Trung Hải, những ngôi làng cháy nắng vì ánh mặt trời phản chiếu xuống từ các đỉnh núi lởm chởm đá hoặc những vùng của thành phố Ả-rập.

Claude Champy cũng quan tâm đến nền nghệ thuật Ikebana. Các tác phẩm của ông có tầm cỡ lớn, được trang trí bởi các màu sắc nóng bỏng và sâu sắc, gợi lên một biểu hiện tự do.

Cách bố trí trong chậu bằng gốm
(có hình dáng 2 chiếc đĩa Saver)

San hô hình cây, loa kèn đỏ, cây
bồng bồng

Cách bố trí trong chậu bằng
gốm (chậu của Élisabeth Joulia)

Vỏ bạch đàn, lá formium nérine,
thược dược

**Cách bố trí trong chậu cắm
bằng gốm (chậu Champy)**
Dây thường xuân, cây
bách, loa kèn hồng, lá iris.

**Cách bố trí trong chậu cắm
bằng gốm (chậu Champy)**
Quả cọ mốc khô, cọ hoàng
gia, thông, huệ vàng

Cách bố trí trong chậu
bằng gốm dạng bức
tượng của Pierre Baey
Cây hoa trà, cành khô,
2 cành lan hạc vọng

Cách bố trí trong chậu
cắm bằng gốm (chậu
Sarver) Lá vàng của cây
hoa chuối, huệ vàng có
đồm vằn.

CÁC BÌNH CẤM BẰNG THỦY TINH

Kể từ nhiều năm nay, ở Nhật Bản, thủy tinh được quan tâm sử dụng trong nghệ thuật ikebana. Từ lúc đó người ta thích các bình cắm trung lập hơn vì nó nhìn giống như hoa đang mọc trong đất. Nhưng với độ trong suốt của thủy tinh, ta sẽ được thưởng thức một chậu hoa tươi sáng, và nó kết hợp giữa tính chất dễ vỡ của nó với tính chất dễ gãy của hoa. Ta có thể thực hiện các kiểu hình hơi phi thực tế: luôn luôn mơ mộng và thơ thần.

Thủy tinh không màu và thủy tinh có màu là một vật liệu thú vị để hài hòa các loại hoa. Hình dáng rất đa dạng, từ cái gạt tàn thuốc đến lọ nước hoa, sẽ cho phép tạo ra các kiểu hình tự do. Các loại lan, lan bướm, lan oncidium, lan quế và lan cát lệ cần phải chọn lựa cho nó một bình cắm.

Ta cũng có thể dùng các cốc thủy tinh và cắm vào trong đó các lá trang trí như: môn cảnh, khổ sâm sẽ cho ra một chậu hoa đẹp mắt. Các hoa tú cầu hồng hoặc xanh sẽ được tô điểm với một cảm giác mát mẻ từ thủy tinh. Chính vì lí do đó mà người ta thích mùa hè hơn.

Các thợ thủy tinh ở Pháp có uy tín lớn trên toàn cầu. Trong lĩnh vực này, Pháp có ưu thế hơn Nhật.

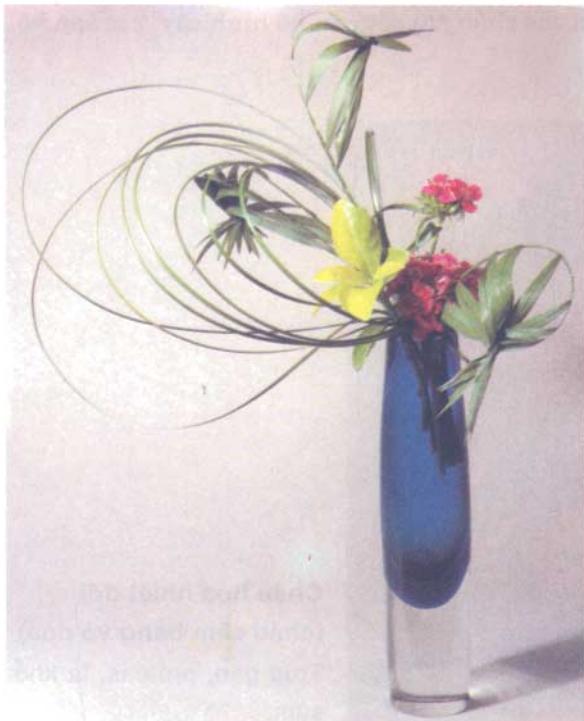

Cách bố trí trong bình thủy tinh (bình Isabelle Monod)

Lиêu cong, cây vân sam đỏ, lan xanh
Trung Quốc

Cách bố trí trong bình
thủy tinh (bình
Umdenstock).

Thông và irit.

Cách bố trí phi hiện
thực (bình bằng thủy
tinh của Thụy Điển)
Cỏ pampa, cỏ
chamaeodorea bị biến
dạng, cây phu danh,
cẩm chướng

CÁC CHẬU HOA NHIỆT ĐỚI

Các loài thực vật của các vùng nóng đó là các loài thực vật vùng nhiệt đới hoặc xích đạo, chúng được vận chuyển dễ dàng bằng máy bay. Chúng thường đến với ta vào mùa đông âm u, lúc thực vật của ta vẫn còn say ngủ, và chúng sưởi ấm chúng ta bởi màu sắc mặt trời rực rỡ hoặc bởi màu xanh lục sáng rực của các chiếc lá. Tất cả các yếu tố này phù hợp với nghệ thuật chơi hoa của Nhật.

Các cây hồng môn, chuối đuôi bò cạp, hồng sứ của vùng Guadeloupe hoặc Martinique được nổi bật trong các kiểu hình có ít yếu tố, nhưng nó phải được bố trí làm sao để tăng thêm vẻ đẹp phong phú của nó, các loài thực vật này có dáng vẻ mạnh mẽ và rung động bởi hình dáng và ánh sáng chói lọi của nó. Ngoài các loài hoa, ta còn tìm thấy các dây leo, các gỗ cầm lai, các loại vỏ, không ngừng mang đến cho chúng ta một cảm giác thích thú về tính chất đa dạng của chúng.

Đây biển cũng mang đến cho chúng ta các san hô hình cây, các san hô, các san hô tảng.

Chậu hoa nhiệt đới
(chậu cầm bằng vỏ dừa)
Trúc gân, proteas, lá khổ
sâm.

Chậu hoa nhiệt đới

Gỗ Guadeloupe, san hô hình cây của Caraïbes, cúc hồng.

Chậu hoa nhiệt đới (chậu cắm Joulia)

San hô hình cây, san hô đen,
skimmia japonica, hoa coton,
lan hạc vọng

Cách bố trí đường nét (bình cắm Joulia)

Gỗ Guadeloupe, cành giáng cua khô, hoa loa kèn đỏ

CÁC KIỂU HÌNH HEIKA CƠ BẢN

Các kiểu hình heika cơ bản được ra đời năm 1995 với quá trình khởi xướng đơn giản hơn vì sử dụng ít yếu tố.

Nó thường được thực hiện với các cành hoa và một vài cành lá. Các cành cây sẽ được sử dụng sau này với những người có kinh nghiệm hơn.

Cũng như cách bố trí các kiểu hình cơ bản moribana, nó bao gồm 4 kiểu hình: A, B, C, D.

Hai yếu tố chính là: shu và kyaku.

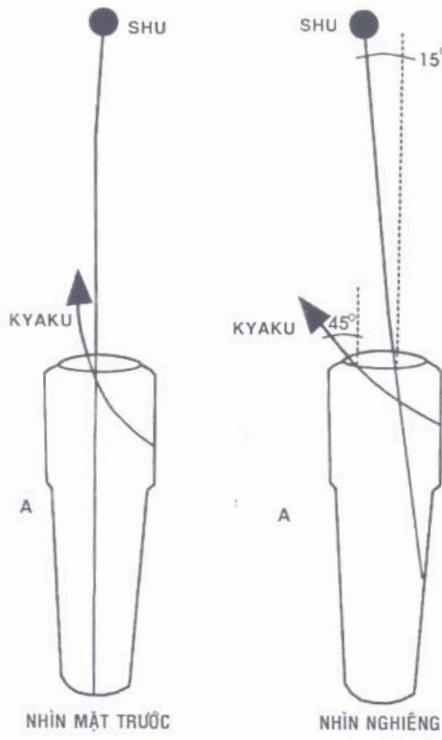
Nó được thực hiện trong một bình cắm cao gọi là hibiki.

KIỂU HÌNH A

1. Shu: bằng hai lần chiều cao bình cộng với chiều dài của phần nằm trong bình, đặt giữa bình. Chọn một cành hoa mảnh và cao, với một dáng dấp trang nhã. Nghiêng về trước 15° .
2. Kyaku: dùng một loại hoa khác với shu, bằng $\frac{1}{3}$ shu và nghiêng về trước 45° , thế là cành này đã đưa ra khỏi bình. Ta có thể định hướng kyaku về trái hoặc phải nhưng không quá 20° . Nếu hoa không được giữ vững ngay vị trí của nó, ta có thể cố định gốc của nó bằng một ống tre nằm ngang hoặc nằm dọc.

Và thường là chúng ta thêm vào 3 yếu tố phụ:

- Một yếu tố cùng loại với shu, bằng $\frac{1}{2}$ shu.
- Một yếu tố cùng loại với kyaku, ngắn hơn hoặc dài hơn kyaku.
- Một yếu tố khác loại, để tạo ra thế cân bằng.

Kieu ninh heika A
Cây sữa chim, hoa loa kèn
trắng (huệ tây)

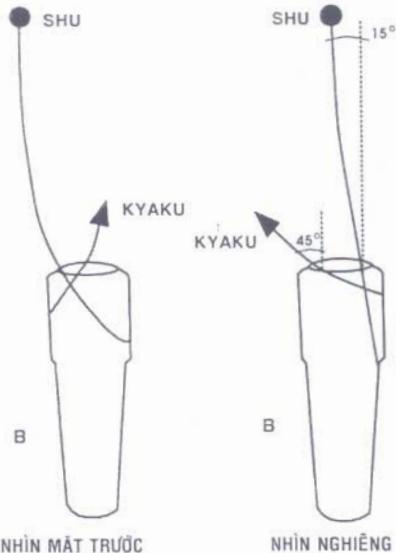
KIỂU HÌNH B

Cũng là một loại hình trái rộng, nhưng thấp hơn loại hình A, đặt lệch sang một bên.

Yếu tố shu bằng 1,5 chiều cao của bình, có thể đặt phía bên trái gọi là hongatte hoặc phía bên phải gọi là gyakugatte.

Yếu tố kyaku bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng về trước 45° , đặt bên phải nếu shu bên trái và ngược lại.

Và tiếp theo ta thêm vào 3 yếu tố phụ như kiểu hình A.

Kiểu hình heika B

Sandersonia, cây ráy thơm

N

KIỂU HÌNH C

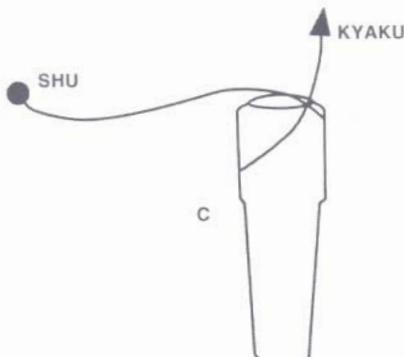
Đây là kiểu hình nằm nghiêng, nghiêng phải hoặc nghiêng trái. Yếu tố chính có thể là một cành lá, một cành hoa hoặc một cành cây.

Shu: bằng 1,5 chiều cao của bình cộng với đường kính của nó.

Cố định theo hướng nằm ngang, nghiêng 70° với một góc mở 30° .

Kyaku: bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng về trước 45° và nghiêng về chính nó.

Ba yếu tố phụ được phân bổ bên phải hoặc bên trái của shu với độ nghiêng ra khỏi bình, chỉ bằng tối đa $\frac{1}{3}$ shu, và cao chỉ bằng $\frac{1}{2}$ shu .

NHÌN MẶT TRƯỚC

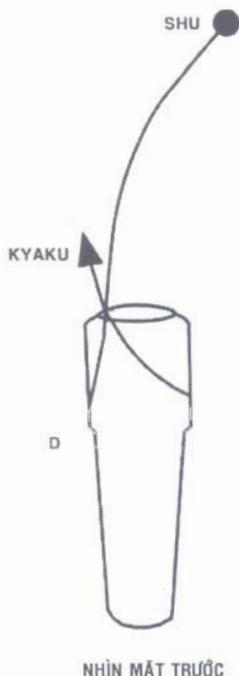
NHÌN NGHĨÊNG

Kiểu hình heika C

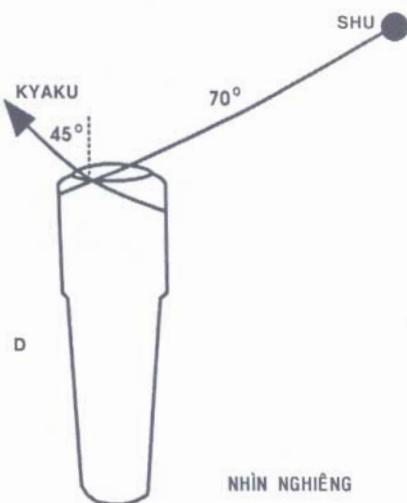
Trúc phú quý, cẩm chướng trắng, bam bi

KIẾU HÌNH D

Kiểu hình heika D

Cây liên kiều, họ cây nhân sâm, hồng vàng

Chọn cho shu một cành có chiều hướng nghiêng về phía sau, chiều dài bằng 1,5 chiều cao bình cộng với đường kính của nó, nghiêng về phía sau 70° và có một góc mở từ 45° đến 60° .

Kyaku luôn khác với shu, bằng $\frac{1}{3}$ shu, nghiêng về trước 45° .

Ta thêm vào một yếu tố phụ cao bằng $\frac{1}{2}$ shu, một yếu tố cao bằng $\frac{1}{3}$ shu đưa ra bên ngoài bình, và một cành hoa phụ cho kyaku.

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU HANA MAI

Được ra đời năm 1985 bởi Natsuki Ohara, chậu hoa này được gọi là "nghệ thuật khiêu vũ của các loài hoa", đây là một nghệ thuật hoàn toàn mới, có một quan niệm rất khác so với các chậu hoa khác của trường phái Ohara.

Nó là một kiểu hình rất ngay ngắn và có âm điệu. Nó phải được quan niệm thành 3 kích cỡ như nghệ thuật điêu khắc.

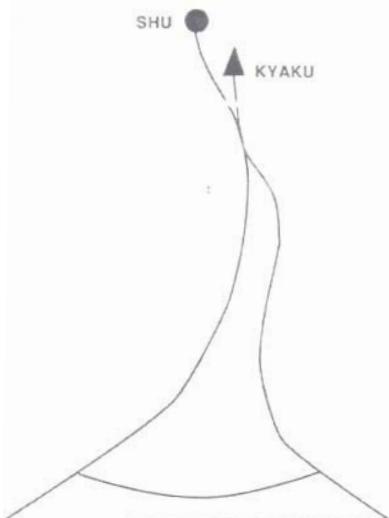
Bố trí theo kiểu Hana mai

Cây phỉ ngoằn ngoéo, huệ trắng

Đây là một loại hình có vẻ đẹp trong sáng vì sự đơn giản của nó. Tuy nhiên, nó hơi khó thực hiện để được rung động và gợi cảm. Nó có thể giảm chỉ còn 2 yếu tố mà sẽ vươn lên cao và tiếp vào nhau ở đoạn trên cao của kiểu hình. Ta có thể so sánh nó như một cặp đang khiêu vũ. Biểu hiện của Yin và Yang.

Loại hình này có thể thực hiện trong một bình dài và hẹp, hoặc trong một chậu tròn. Và cũng có thể thực hiện trong các chậu nhỏ tách rời nhau.

Chỉ có tối đa 3 trường hợp.
Nó có thể nằm gần nhau,
chạm vào nhau và cuộn vào
nhau.

Bố trí theo kiểu Hana mai
Liễu sekka, cọ areca, lan hạc vọng

BỐ TRÍ THEO KIỂU HANA ISHO

Năm 1990, Natsuki Ohara cho ra đời kỹ thuật Hana isho hay còn gọi là "bức tranh hoa", hướng nền nghệ thuật ikebana Ohara đến với một nghiên cứu màu sắc hơn dưới một nền xanh.

Nhiều lý lẽ của xu thế mới này: việc tìm các cành cây làm nền cho nghệ thuật ikebana càng ngày càng khó khăn. Trong khi các loại hoa và lá đến từ các nước trên thế giới tìm thấy dễ dàng hơn ở nhà của những người trồng hoa để cung cấp cho quá trình thực hiện nghệ thuật ikebana ở thành phố.

Hiện nay, thế hệ trẻ ở Nhật bị cuốn hút vào các chậu hoa có nhiều hoa hơn và cách thực hiện tự do hơn.

Có 3 kiểu bố trí khác nhau:

- Bố trí kiểu hiraku: dựa trên kiểu hình tương phản, gọi là xuyên tâm (tỏa tia)
- Bố trí theo kiểu mawaru: chậu hoa có một cấu tạo tròn.
- Bố trí theo kiểu narabu: chậu hoa có 3 nhóm yếu tố.

Ba loại chậu hoa này có nhiều mặt, có nghĩa là nhìn được nhiều mặt, ngược với các chậu hoa truyền thống chỉ nhìn được một mặt.

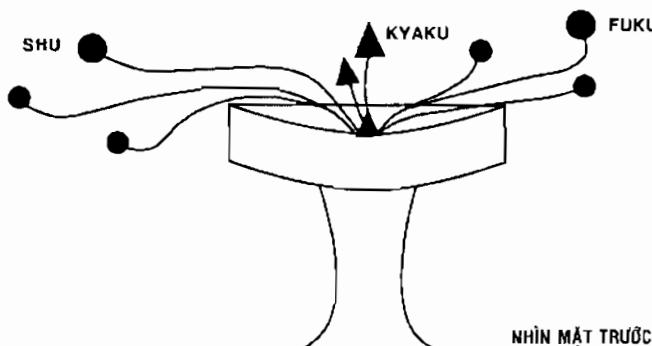
Nghiên cứu về màu sắc và cách sử dụng các phong thái phù hợp là yếu tố hàng đầu. Cần chọn một màu sắc nổi trội nhất, vàng, đỏ hoặc xanh, các bông hoa phải hòa hợp với màu xanh phân bố trong toàn chậu.

KIỂU HÌNH HIRAKU

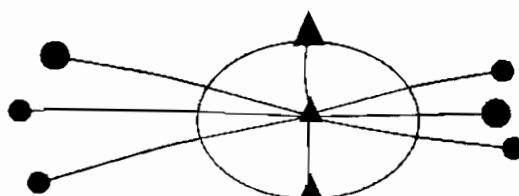
Có 3 yếu tố chính: shu, fuku và kyaku.

Hikaru được gọi là chậu hoa tỏa tia vì nó được định vị trên một địa thế tương phản, từ điểm giữa tỏa ra các tia. Bàn không đặt giữa chậu, và loại chậu thường dùng nhất có hình dáng chiếc mâm bồng hoặc giống như các bình thuộc loại nageire.

Shu và fuku nằm ở 2 hướng đối diện nhau với 2 loại hoa khác nhau, kyaku là một loại hoa khác. Ba yếu tố với 3 loại hoa khác nhau, thêm các yếu tố màu xanh và các bông hoa nhỏ vào phía dưới cùng để tạo mối liên kết với nhau.

NHÌN MẶT TRƯỚC

NHÌN TỪ TRÊN

KIẾU HÌNH MAWARU

Cần một chậu tròn.

Có 2 yếu tố cấu tạo: shu và kyaku. Nhưng 3 bàn chông được đặt trong chu vi của chậu và được cách quãng tự do.

Chiều dài của shu là chiều dài của đường kính chậu và cũng có thể ngắn hơn theo yêu cầu của chậu hoa.

Kyaku: bằng $\frac{1}{2}$ đến $\frac{2}{3}$ shu, đặt trên bàn chông số 2 và cùng loại hoa với shu.

Một yếu tố phụ khác cho 2 yếu tố trên, cắm trên bàn chông số 3.

Ba yếu tố trên đặt nghiêng ra khỏi bình 15° . Tiếp theo, các yếu tố phụ được xếp đặt theo chiều kim đồng hồ. Ta cũng có thể thực hiện theo chiều ngược lại.

Cách phối hợp như mong muốn là 3 loại hoa cộng với 2 loại lá.

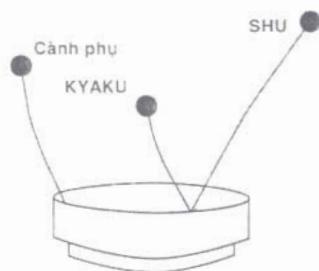

Bố trí theo kiểu Mawaru

Huệ vàng, thủy tiên, lan Nam Phi, cây xương khô,
cây măng bàn tay

NHÌN TỪ TRÊN

NHÌN MẶT TRƯỚC

KIỂU HÌNH NARABU

Được cắm trong một chậu dài, thậm chí là 2 hoặc 3 chậu tách rời nhau.
Có 3 nhóm hoa:

Shu ở giữa

Fuku bên trái

Kyaku bên phải

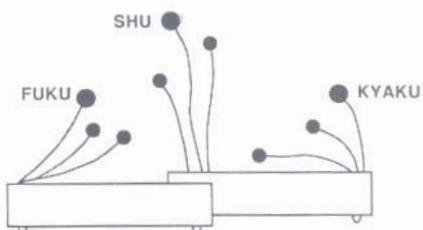
Nhưng ta có thể đảo lộn fuku và kyaku. Dĩ nhiên là nó được nhìn theo 2 mặt.
Ba yếu tố được đặt dưới một độ nghiêng đối nhau; shu nghiêng về trước,
fuku nghiêng về sau, kyaku nghiêng về sau và về trước.

Yếu tố màu xanh đặt phía dưới chậu.

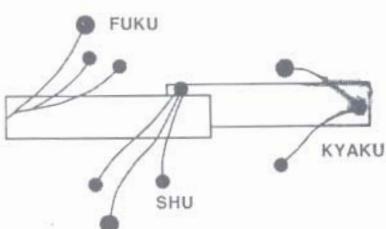

Bố trí theo kiểu Narabu

Tulip, hồng, loa kèn trắng, cúc, arali, khuy áo

NHÌN MẶT TRƯỚC

NHÌN TỪ TRÊN

CÁCH BỐ TRÍ THEO KIỂU YOSOOI

Yosooi là sáng tạo cuối cùng của trường phái Ohara. Nó được trưng bày lần đầu tiên ở Nhật vào tháng 10/1995 nhân dịp triển lãm để kỷ niệm 100 năm trường phái Ohara, với tựa đề là: "NGHỆ THUẬT IKEBANA ĐỔI VỚI MỘT THẾ KỶ MỚI".

Yosooi là một trong những chậu hoa có kiểu hình tự do, trong các kiểu hình bố trí theo màu sắc.

Yosooi được kết hợp bởi 2 kiểu hình, một kiểu heika và một kiểu moribana; 2 bình cắm được sử dụng cùng một lúc: một bình cao hibiki đặt giữa một chậu thấp madoka.

Nhìn chung, cách bố trí trong một bình cao có một ánh hưởng nổi trội đến cách bố trí moribana đi cùng nó.

Chỉ có moribana C và D là được dùng cho bình madoka.

Kết hợp với hikaru, chỉ có mawaru là có thể được dùng cho bình madoka.

Hai chậu hoa này dùng các loại hình độc lập, nên phải biểu lộ một kiểu hình duy nhất và hài hòa.

Các cách kết hợp có thể dùng trong yosooi:

Heika A và moribana C

Heika A và moribana D

Heika B và moribana C

Heika B và moribana D

Heika C và moribana D

Heika D và moribana C

Đối với Hana isho, kết hợp giữa hiraku và mawaru.

Các biến tấu:

Heika B và mawaru

Heika D và mawaru.

Bình cao được đặt giữa chậu modoka, bàn chông đặt bên trái hoặc bên phải trên đường trung tuyến áo.

Tỉ lệ của shu sê bằng tổng chiều cao của 2 bình cắm trừ đi chân của madoka.

Kyaku được đặt trong một góc 45° , và kyaku của moribana là một yếu tố đặc trưng chung cho một sự bố trí hoàn hảo.

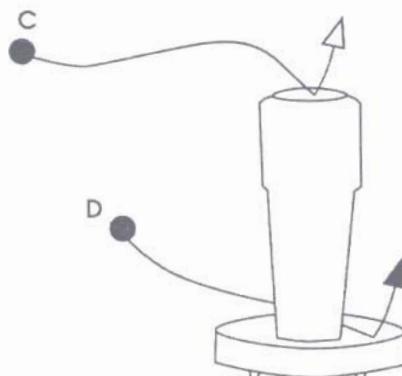
Chọn các loại thực vật biểu lộ rõ đặc tính tự do. Dĩ nhiên là hai chậu hoa được tạo ra từ cách bố trí này có thể dùng riêng lẻ.

Chậu madoka là một tái thiết hiện đại từ chiếc chậu truyền thống bằng đồng, được sử dụng bởi người sáng tạo ra trường phái Unshin Ohara.

Cách kết hợp giữa Heika C và Moribana D

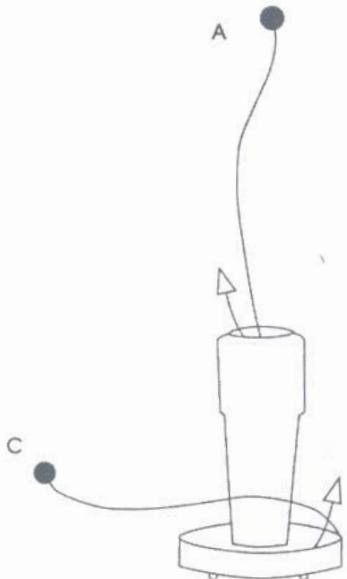
Thông, hồng môn đỏ, nhựa ruồi, sữa chim, cúc sao

Cách kết hợp giữa Heika A và
Moribana C

Chuối đuôi bò cạp, cây chân bê, chuối
đỏ godsefiana

KẾT LUẬN

Một nhà thơ Trung Quốc đã từng nói: "Thật hạnh phúc cho ai biết lặng ngắm cỏ cây trong khu vườn của mình".

Ta có thể nói thêm: thật hạnh phúc cho ai biết yêu hoa và biết thực hành nghệ thuật ikebana. Họ sẽ tìm thấy được niềm vui và sự bình lặng. Biểu hiện thuần khiết từ các chậu hoa sẽ làm cho tâm hồn họ dịu đi và mang lại cho họ sự thanh thán.

Dù là kỹ thuật không hoàn hảo, nhưng rồi dần dần những người mới bắt đầu tìm hiểu về nghệ thuật này cũng sẽ đạt được mục đích. Bằng tất cả lòng kiên nhẫn và tính khiêm tốn, họ sẽ khám phá ra một thế giới với những niềm vui đơn giản, với các cảm giác tinh tế mà ở đó tâm hồn được thuần khiết bởi quá trình cảm nhận cái đẹp.

Có ai không muốn giữ những kỷ niệm về các cồn cỏ nằm rạp trước gió biển, những cây bắc, cây súng phản chiếu trên mặt nước tĩnh lặng của một cái ao, của một tầng cây bụi, với các cành cây nhỏ chằng chịt nhau mà trong đó lại mọc lên các cây lan hoang dại? Nghệ thuật ikebana luôn quan tâm đến sự lặng ngắm thiên nhiên, đến nguồn cảm hứng. Khía cạnh phù du của các chậu hoa đã chiếm lĩnh ngay từ đầu nhưng nó cho phép đạt đến một vài sự khác biệt.

Trong nghệ thuật Ikebana, có thể đưa ra hai khía cạnh: niềm vui thuần túy có tính thẩm mỹ được mang đến từ các chậu hoa, và sự ảnh hưởng sâu sắc gần như huyền bí tác động đến những người mới bắt đầu học về nghệ thuật này. Để thuần thực cách bố trí các kiểu hình hoa, tốt nhất là phải nắm bắt ngay từ đầu, cũng như nền nghệ thuật hội họa, phải có óc thẩm mỹ. Tuy nhiên, ta cũng có thể đạt được một kết quả đáng kể từ quá trình làm việc, từ sự bền bỉ kiên trì.

Theo các thầy giáo, kiên trì là một tính chất thiết yếu để thực hành nghệ thuật ikebana, nghệ thuật này mang đến sự tinh tế. Nó chỉ cho phép ta thuần phục nó với một kỹ thuật nhất định, với sự cố gắng và sự tập trung. Chỉ trong 1 hút chốc, tất cả sẽ bị xóa bỏ, mệt nhọc, đau khổ, phiền muộn, tất cả sẽ không tồn tại trong một vũ trụ khép kín và yên bình, nơi đây chỉ còn lại sự thanh thoát của đôi bàn tay trên các bông hoa, các cành cây và trên mặt nước.

CHÚ THÍCH TỪ VỰNG

Auxilliaire: yếu tố phụ trợ cho các yếu tố chính trong một chậu hoa.

Bunjin: cách bố trí hoa dựa theo nền hội họa Nhật Bản cuối thời đại Edo, được gọi là cách bố trí theo kiểu literati.

Budo: nghệ thuật thương võ Nhật Bản - do có nghĩa là "con đường".

Chabana: cách bố trí hoa tại tiệc trà.

Chukei: cách bố trí phong cảnh ở tầm quan sát trung bình.

Do: con đường dẫn đến sự khôn khéo và thanh thản.

Enkei: cách bố trí phong cảnh ở tầm quan sát xa.

Fuku: yếu tố thứ hai (cành thứ hai), tượng trưng cho con người trong chậu hoa Ikebana.

Haiku: thơ Nhật có 5/7/5 âm tiết (ra đời vào thế kỷ thứ XVII).

Heika ou nageire: kiểu bố trí hoa trong một chiếc bình cao.

Heiretsu-kei: kiểu bố trí nằm ngang.

Hikage: cây thạch tùng thay cho rêu.

Ikebana: theo nghĩa văn học là "hoa sống", hoặc là nghệ thuật cắm hoa ở Nhật.

Kanji: ký hiệu ghi ý có nguồn gốc từ Trung Quốc.

Kado: "nghệ thuật chơi hoa" (ikebana là một nghệ thuật thương võ).

Kinkei: cách bố trí phong cảnh ở tầm quan sát gần.

Kenzan: bàn chông.

Kyaku: khách mời, tượng trưng cho mặt đất trong Ikebana.

Literati: cách bố trí hoa theo nền văn học hoặc là cách bố trí theo kiểu Bunjin.

Moribana: hoa được cắm trên bàn chông, trong các chậu có đáy phẳng nhìn thấy nước.

Nageire: xem từ heika

Ohara: tên của một trong những trường phái quan trọng nhất về nghệ thuật ikebana ở Nhật và ở nước ngoài.

Rikka: cách bố trí truyền thống của Ikebono.

Rimpa: trường phái hội họa từ giai đoạn đầu của thời đại Edo (thế kỷ XVII) và là tên của một cách bố trí hoa của trường phái Ohara.

Shippo: vật cắm hoa hình tổ ong, có trước bàn chông.

Shoka: cách bố trí hoa của Ikenobo.

Shu: yếu tố chính (cành chính) tượng trưng cho bầu trời trong Ikebana.

Sumi-e: kỹ thuật hội họa bằng bút lông Nhật, dùng mực đen hoặc mực màu.

Hana mai: nghệ thuật khiêu vũ của các loài hoa.

Hana isho: bức tranh hoa.

Hibiki: bình cao để bố trí theo kiểu heika cơ bản.

Madoka: chậu tròn có chân, kết hợp với bình hibiki để bố trí cho kiểu hình yosooi.

Yosooi: cách bố trí kết hợp từ 2 kiểu hình khác nhau với 2 loại bình: hibiki và madoka.

HẾT

MỤC LỤC

Nền nghệ thuật đến từ Nhật Bản	5
Cấu hình hoa của trường phái Ohara.....	10
BỐ TRÍ THEO ĐƯỜNG NÉT VÀ MÀU SẮC	12
Kiểu bố trí nền tảng Moribana	14
Bố trí theo kiểu nageire hoặc heika	33
Bố trí theo 3 loại cây	39
Bố trí theo kiểu phi hiện thực	46
Bố trí theo kiểu đan xen	48
BỐ TRÍ THEO DẠNG PHONG CẢNH	50
Bố trí theo phong cảnh truyền thống	52
Bố trí theo phong cảnh tự nhiên hoặc hiện thực	63
Bố trí theo phong cảnh hoang tưởng suy diễn	67
CÁC CHẬU HOA HÌNH TƯỢNG	68
Bố trí theo kiểu Rimpa	68
Bố trí theo kiểu Bunjin	73
CÁC CHẬU HOA TỰ DO	75
Hoa cẩm trong các chiếc giỏ bằng tre	75
Nghệ thuật đồ gốm hiện đại	77
Các bình cẩm bằng thủy tinh	82
Các chậu hoa nhiệt đới	84
CÁC XU HƯỚNG MỚI	87
Các kiểu hình Heika cơ bản	87
Bố trí theo kiểu Hana Mai	92
Bố trí theo kiểu Hana Isho	94
Bố trí theo kiểu Yosooi	98
<i>Kết luận</i>	101
<i>Chú thích từ vựng</i>	102

Nghệ thuật cắm hoa Nhật Bản IKEBANA

Ikebana là nghệ thuật phối hợp và sắp xếp hoa, cành cây theo quy tắc xa xưa để tạo nên các chậu hoa mang lại sự thanh thản và dịu mát cho tâm hồn và cơ thể.

Tốt nghiệp trường Ohara của Tokyo - Nhật Bản, Bà Annik Howa Grendrot tiết lộ cho chúng ta các bí quyết của truyền thống thẩm mỹ nghìn năm nay. Các kiểu hình mà Bà yêu cầu chúng ta thực hiện chia làm 4 nhóm: các cách bố trí theo đường nét và màu sắc gồm các kiểu hình nền tảng chính; các phong cảnh khôi phục tinh quan sát tổng thể trong thiên nhiên; "các chậu hoa hình tượng" ảnh hưởng bởi nền hội họa Nhật Bản và cuối cùng là "các cách bố trí khai niệm" mà trong đó yêu tố chủ đạo là sự tưởng tượng mà có thể dẫn đến chủ nghĩa siêu thực.

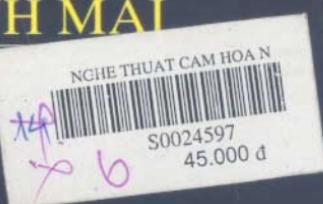
Người không chuyên và người mới bắt đầu học về nghệ thuật này cần phải cố gắng thành công trong việc tạo ra các chậu hoa truyền thống và tinh tế nhất. Các tác phẩm này rất đẹp, được thực hiện nhờ các sơ đồ chủ dẫn, nó thúc giục chúng ta cùng chia sẻ với cuộc phiêu lưu thẩm mỹ của một trong những bậc thầy vĩ đại nhất của nền nghệ thuật tinh tế và thi vị này.

Phát hành tại:

nha sach QUỲNH MAI

484 NGUYỄN THỊ MINH KHA
ĐT: 8304393-8888183 *FAX
Email: saigonbook@hcmus.edu.vn

Giá: 45.000đ